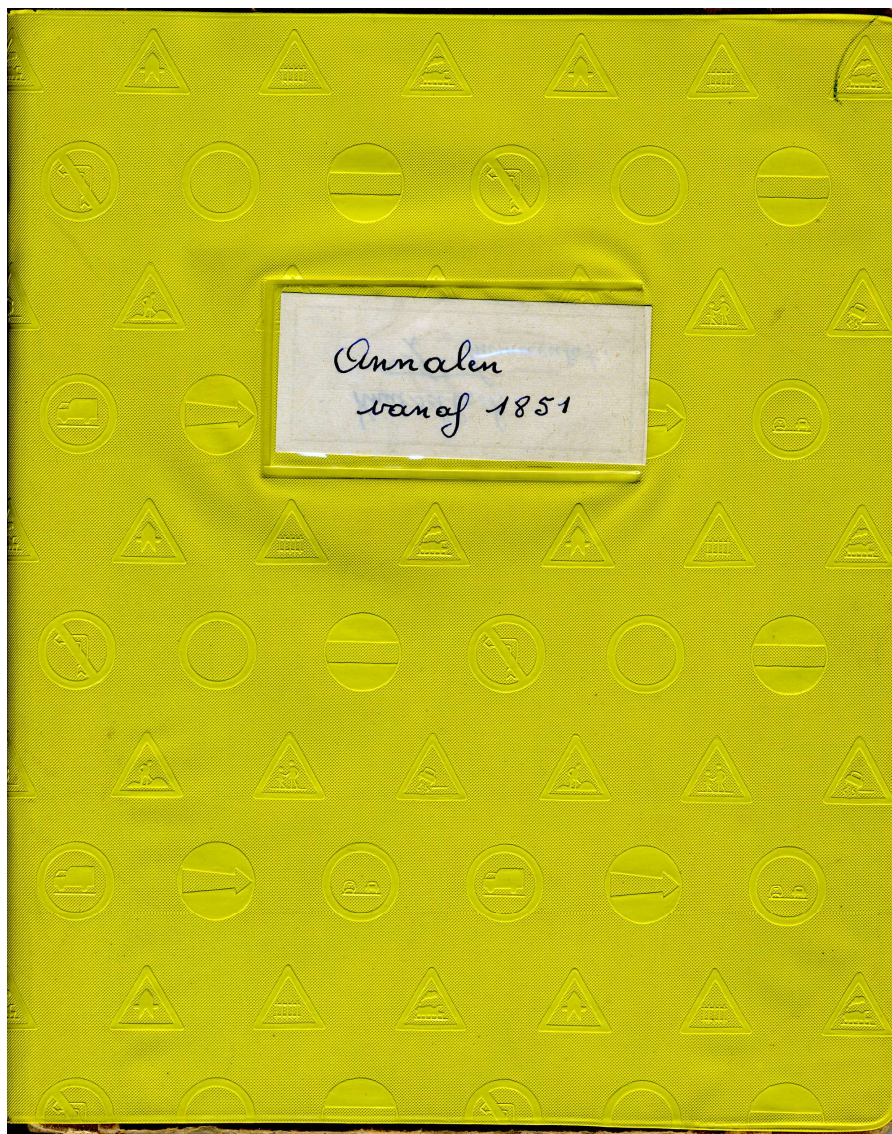

ANNALEN KLOOSTER 1914-1919

HERK-DE-STAD

Chronologische weergave van 3 geschriften

De annalen van de zusters ursulinen zijn in 3 schriften opgeschreven. Soms overlappen de schriften elkaar in datum. We hopen het duidelijker gemaakt te hebben door de 3 schriften chronologisch samen te voegen. Aan de hand van de kleur is het mogelijk de aparte schriften terug te reconstrueren.

Deze kleur van tekst	Annalen schrift nr. 1 = in het Frans genoteerd.
Deze kleur van tekst	Annalen schrift nr.2 = in het Frans genoteerd.
Deze kleur van tekst	Voor deze gelegenheid de Franse teksten uit Annalen klooster nr. 1 en nr. 2 vrij naar het Nederlands vertaald.
Deze kleur van tekst	Annalen oorlogsjaren klooster nr. 3 = in het Nederlands genoteerd.

1914

30-7-14

Premières nouvelles par rapport à la guerre. Des parents allemands cherchent leur fille pensionnaire.

vendredi 30-7-14

On annonce la guerre ; guerre entre l'Allemagne et la France; il y a du danger pr notre chère Patrie !! Mais nous ne pouvons y croire !! Voilà que le vendredi 30-7-14 - un monsieur et une dame Allemands viennent chercher leur nièce, pensionnaire, nous annonçant que la guerre commence - qu'il n'y a pas à en douter.

Op 30 juli 1914 verspreidden zich oorlogsgeruchten en Duitse ouders kwamen hun kinderen terughalen. Zij vertrokken op 1 augustus 1914, doch keerden terug omdat hun papieren niet in orde waren. Zij vertrokken echter opnieuw op 6 augustus 1914.

1-8-14

Départ des pensionnaires allemandes mais leurs papiers ne sont pas en ordre, elles nous reviennent et le 6 août elles repartent.

2-8-14

Départ de la plupart de nos enfants anglaises et de nos enfants belges. Op 2 augustus 1914 vertrekken de meeste Engelse kinderen en ook de Belgen. Zij werden met de kar naar het station Schulen gevoerd. Dat gebeurde om 3,5 uur 's morgens

4-8-14

La guerre est déclarée à la Belgique.

Op 4 augustus 1914 wist men definitief dat het oorlog was.

9-8-14

Nos 2 novices allemandes, Sœur Clémence et Sœur Hildegarde ont dû nous quitter. Elles sont allées dans un couvent d'Ursulines en Hollande. Sœur Hildegarde y est restée et Sœur Clémence est entrée chez les Ursulines à Innsbrück, Tyrol.

Op 9 augustus 1914 vertrokken de Duitse Zusters naar Nederland en Duitsland onder geleide van de Aalmoezenier.

In Brussel worden ze van 't een bureel naar 't andere gestuurd, totdat

30 juli 2014

De eerste berichten van de oorlog. Duitse ouders komen hun dochter halen die op het internaat zit.

Vrijdag 30 juli 1914

De oorlog wordt aangekondigd: oorlog tussen Duitsland en Frankrijk; er is gevaar voor ons geliefd vaderland!! We kunnen het niet geloven!! Maar op vrijdag, 30 juli komen een Duitse heer en dame hun nicht, die op pensionaat zit, halen en zij zeggen dat de oorlog ongetwijfeld gaat beginnen.

1 augustus 1914

De Duitse internen vertrekken maar omdat hun papieren niet in orde zijn moeten ze terug keren. Ze vertrekken opnieuw op 6 augustus.

Op 2 augustus 1914 vertrekken de meeste Engelse kinderen en ook de Belgen.

4 augustus 1914

De oorlog aan België wordt verklaard.

Onze twee Duitse novicen, Zuster Clémence en Zuster Hildegarde hebben ons moeten verlaten. Zij zijn naar een Ursulinenklooster in Nederland gegaan. Zuster Hildegarde is er gebleven, Zuster Clémence is bij de Ursulinen van Innsbrück, Tirol, ingetrokken.

men hen aanraadde naar hun klooster terug te keren.- Tijdens de terugweg werden ze beschouwd als spionnen.- In Aarschot werden ze van de trein gezet, men foeilleerde hen en ze moesten de nacht doorbrengen in het klooster aldaar. 's Anderendaags zette de Aalmoezenier ze over de Hollandse grens, vanwaar ze naar Duitsland konden terugkeren.

De bevolking in Herk-de-Stad was in paniek. Men signaleerde Duitsers in de bossen van Rummen en langs de St.-Truidersteenweg.

De burgerwacht werd opgericht en deze trok dag en nacht de wacht op. Er werden barrikaden opgeslagen op alle toegangswegen. Men kapte de bomen en liet ze over de weg vallen. Ook karren en wagens werden op de weg geplaatst. Deze werden tijdens de dag weggenomen.

De burgerwacht, geweer aan de schouder, deed zeer gewichtig en voornaam. Hun houding was plechtig en heldhaftig. Nu zou ermee gelachen worden. Hoe zouden zij de massa soldaten tegenhouden, die acht dagen later de streek bezette.

Dr. Vanweddingen opperde het verlangen een Rode-Kruis-afdeling op te richten. Verschillende religieuzen en juffrouwen volgden daartoe lessen, die de dokter gaf in de klassen van het externaat.

Er verspreidden zich onheilspellende geruchten. Men sprak van gebeurtenissen te Visé en van harde gevechten te Luik.

De leerlingen-externen werden naar huis gestuurd.

De zalen van het externaat werden leeggemaakt en omgevormd tot hospitaal met de nodige bedden. In de stad en in het klooster werden lakens gereedgemaakt.

Een jongen van Herk-de-Stad waagde zich op de St-Truidersteenweg en werd door gewerschoten gewond.

Een patroeilje van de Belgische Gidsen installeerde zich in de kerktoeren, waarop de Belgische vlag wapperde.

De bevoking werd ongerust en bang.

10-8-14

Les premiers allemands arrivent à Herck, il y a des rencontres avec les gendarmes et des soldats belges. Il y a des blessés.

10 augustus 1914

De eerste Duitsers zijn in Herk aangekomen, er zijn schermutselingen met de veldwachters en Belgische soldaten. Er vallen gewonden.

10-8-1914.- De eerste Duitsers komen aan in Herk-de-Stad. Er is een schermutseling met de Rijkswacht en soldaten. Er zijn gekwetsten en doden.

12-8-1914.- Reeds vroeg trekken Duitse soldaten voorbij. De klassen van het externaat worden omgevormd in hospitaal. Er heeft een veldslag plaats te Halen. De klassen van het klooster liggen vol gekwetsten. Men brengt er nog steeds binnen in de zaal van de gemeenschap.- Gekwetste Belgische krijgsgevangenen worden ondergebracht en verzorgd in de kelders van de kleine leerlingen.

12-8-14

Les armées allemandes passent de grand matin - les classes de l'externat sont transformées en hôpital. A Halen une grande bataille s'engage. Nos classes sont pleines de blessés, on en amène encore dans la salle de Communauté. Des prisonniers belges, blessés sont logés et soignés à la salle des petites (sous-sol)

Op 15 augustus 1914 hoorde men in de verte kanonschoten en vanaf 's morgens vroeg vlogen er vliegtuigen over.

's Avonds rond 9 uur werd er gevochten in het veld achter het externaat. Een Duitser werd gekwetst en door baron Von Taube per ziekenwagen naar het klooster gebracht.

In de namiddag van de 16e augustus kwam een officier verschillende gekwetsten, die konden marcheren, afhalen. Achttien werden naar het kasteel Van Willigen gebracht, dit om de zusters wat te ontlasten.

15-8-14

Les blessés qui savent marcher (une centaine) viennent à la Messe. Il y avait plusieurs protestants auprès.

17-8-14

Grande illumination à Herck - des lumières à toutes les fenêtres.

L'empereur doit passer. Tout le mois d'août a été très mouvementé, il y a eu lieu d'exercer la charité la plus sublime , faire du bien à ses ennemis.

Woensdagmorgen (17/8/14) kondigde men Duitse troepen aan. De bevolking kon het niet geloven, maar rond 8 uur kwamen de

12 augustus 1914

Duitse troepen trekken vroeg in de morgen voorbij. De klasruimtes van het externaat worden omgevormd tot hospitaal. In Halen is er een grote veldslag. Onze klassen liggen vol met gewonden, wij hebben er nog naar de zalen van het klooster gebracht. De gewonde, gevangen Belgische soldaten worden verzorgd in de zaal van de kleintjes in de kelder.

15 augustus 1914

De gewonden die nog kunnen stappen (een honderdtal), waaronder verscheidene protestanten, komen naar de mis.

17 augustus 1914

Herk baadt in groot licht – alle vensters zijn verlicht. De keizer moet passeren. Heel de maand augustus was erg hectisch, de liefdadigheid die plaats heeft gevonden was geweldig, men moet de vijand goed behandelen.

voorposten reeds voorbij het klooster, dan de cavalerie, de infanterie, de artillerie, een file zonder einde.

Van uit het nieuw gebouw konden de religieuzen de hele streek overzien. Het was indrukwekkend en tevens verschrikkelijk die massa grijze uniformen zich hier en daar in de velden te zien groeperen. Men dacht aan maneuvers.

Een Duits majoor kwam het geïmproviseerd hospitaal inspecteren en vond het goed. Er werden zeven gekwetsten binnengebracht, doch niemand wist van waar. Er waren verplegers bij met de benodigdheden. De deuren werden achter hen gesloten.

Van uit het nieuwe gebouw zag men in de richting Halen vuur en rook. Er trokken voortdurend troepen voorbij. Het waren allen mensen van de Duitse adel.

Er werden huizen in brand gestoken. Van hieruit gezien scheen gans Halen te branden.

Veel mensen uit de omgeving namen hun toevlucht tot het klooster. Zij droegen allerlei goederen mee. Er waren er zelfs die hun bed meedroegen. Verscheidene families logeerden in de kelders van de boerderij. Elke morgen gingen ze door de haag loeren om een ogenblik te kiezen om terug naar huis te keren.

liepen rond met een band van het Rode Kruis rond de arm. Zij brachten melk en boter. De priesters brachten wijn en trachtten zoveel mogelijk de stervende soldaten te troosten en bij te staan. Intussen hielden de chirurgen niet op met opereren. De vloer lag ... vol bloed.

Om 4 u. 30 hoorde men plots een groot lawaai. De geneesheren schrikten op en riepen: "Was geht loos?".- Zij begonnen te lopen en in te pakken om te vertrekken. Dat herhaalde zich driemaal. De Duitsers trokken achteruit. 't Was een echte vlucht.

Op de weg en in de velden liepen paarden zonder ruiters, infanterie, cavalerie, wagens, kanonnen, koeien, geiten, honden, varkens, alles door elkaar. Dat alles kwam richting Herk.- Het duurde tot 8 u. 30 's avonds.- Op dat ogenblik stond de speelplaats van het externaat vol paardevolk, karren, draagberries met gekwetsten, twee ziekenwagens en de auto's van de Generale Staf. Dat alles werd verlicht door toortsen,

die in de grond werden geplant. Een luguber zicht !

De Duitse oversten liepen rond, revolver in de hand. Zij waren ongerust en wrevelig. Zij spraken met gedempte stem. Men hoorde in een groep zeggen "Wir haben einen grossen Fehler gemacht". Soldaten vertelden later dat Prins Eitel Fritz¹ in het klooster was geweest en de zalen had nagezien. Hij zou in slecht Frans gezegd hebben: "C'est parfait. Nous sommes très satisfait ! Plus tard, Ma Soeur, vous réclamerez auprès de l'intendance de l'armée ce que vous avez dépensé".

De geneesheren zijn gebleven tot 10 uur. Dan hebben zij de verzorging van de gekwetsten overgelaten aan dr. Vanweddingen, die de zaak ter harte nam en zich gedurende weken opofferde voor deze soldaten. Er werden ook zes gekwetste Belgische soldaten binnengebracht, die afzonderlijk moesten gelegd worden.

Het is onbeschrijflijk hoeveel werk er toen in het klooster geleverd werd.

Tot overmaat van ramp was er op zeker ogenblik tekort aan brood. Geen middel om zich gist aan te schaffen ? De mensen dierven zich niet verplaatsen. Men leefde ... afgezonderd.

De eerste nacht stierf er een jonge Duitse soldaat, 19 jaar, die steeds maar riep: "Papa, Mama, Anna, Heinrich !"

Donderdag 's morgens kwam Mijnheer Delvoie in 't klooster aan per auto. Hij ging gekwetsten bijhalen op het slagveld. In volle dag werd op hem geschoten. Een kogel vloog langs zijn wang. Het waren twee verkenningsgroepen, die mekaar ontmoet hadden.

Dezelfde dag werden een gekwetste kapitein en verschillende gekwetste officieren per auto weggehaald en overgebracht naar Henegouwenberg (Hasselt) en naar Aken.

¹ **Wilhelm Eitel Frederik Christiaan Karel** (Potsdam, 7 juli 1883 - aldaar, 8 december 1942), Prins van Pruisen, was het tweede kind van de laatste Duitse keizer Wilhelm II en diens echtgenote Augusta Victoria. Zelf trouwde hij op 27 februari 1906 met Sophie Charlotte van Oldenburg, de oudste dochter van Frederik August van Oldenburg en Elisabeth Anne van Pruisen. Het was geen gelukkige verbintenis. Het paar kreeg geen kinderen en in 1926 kwam het tot een scheiding. Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog werd Eitel Frederik (in familiekring *Eitel Fritz* genoemd) aangesteld als commandant van het Eerste Garderegiment te voet. Daarbij viel hij onder zijn manschappen op door zijn dapperheid. Na de oorlog was hij actief in de veteranenbond Stahlhelm en in de Semper talis Bund (een veteranenverbond van voormalige keizerlijke gardisten). Hij sloot zich ook aan bij allerlei monarchistische bewegingen die tijdens de Weimarrepubliek ontstonden. Tijdens het nationaalsocialisme wierp hij zich op als een felle tegenstander van Hitler. Dat was de reden dat hem, hoewel hij een gedecoreerde officier was, een militaire begrafenis werd geweigerd.

Dezelfde dag nog kwam rond 9 uur 's morgens baron de Kervijn naar 't klooster om de zalen te zien. Hij zegde dat hij de gekwetsten gevangen nam en deed de grendels uit hun geweren. Daarna moest hij dadelijk de vlucht nemen. Een Duitse patrouille achtervolgde hem. Zijn paard vloog over de straat in de richting Halen. Hij werd niet gevat.

20-8-14

Le 20 août 1914 décéda à Thildonck Mère Aloysia de notre communauté, nièce de Mgr Anthonis du diocèse de Malines. Mère Aloysia s'est dévouée sans réserve pendant plus de 25 ans au bien du pensionnat. Elle ne comptait ni peines, ni labeur, dans la tâche parfois bien rude et bien ingrate de l'enseignement.

Des circonstances pénibles nécessitèrent un changement de communauté en 1901, ce (zin onvolledig en wat volgt in ander handschrift)

Le lendemain donc 1er août nous expédions toutes nos élèves Allemandes ; à notre grand étonnement elles nous reviennent toutes - les chemins de fer ne passent plus la frontière !! On se hâte d'écrire au consul à Bruxelles - Celui-ci envoie le 6 août les papiers nécessaires pour leur départ; Selon les instructions reçues elles se mettent en route sans retard et sans bagages par Liège et Verviers; Nous avons été sans nouvelles sur le sort de ces enfants jusqu'au mois de Novembre !!!

Le dimanche, 1er août Mère Thérèse va à Anvers arranger les affaires pour le départ des Anglaises. Elle revient, avec son accompagnante, à 11 h. du soir à pieds de Schuelen; les enfants doivent partir par une dernière chance le lendemain à 5 h. du matin. Il s'agit donc d'emballer toute la nuit et de préparer tout pour le départ car les charettes se mettent en route pour la gare de Schuelen à 3 1/2 h. du matin. Par une protection visible nos enfants ont pu partir, alors, que plusieurs pensionnats étaient refusés au bateau, faute de place. Première action de grâce à rendu au bon Dieu !!

Ce même jour, 2 août, toutes nos Belges nous quittent pour rentrer en famille . Nous avons donc pour les vacances 14 anglaises, 3 américaines, 1 bavarone en tout 19 enfants².

Le dimanche 9 août les Autorités Communales viennent nous signaler

² 14 + 3 + 1 = 18?

20 augustus 1914

Op 20 augustus 1914 stierf in Tildonk, mère Aloysia van onze gemeenschap, zij was de nicht van Mgr. Anthonis van het bisdom Mechelen. Mère Aloysia wijdde zich gedurende meer dan 25 jaar onvoorwaardelijk aan het welzijn van de school. Moeite noch het harde werk was haar teveel in de soms lastige en ondankbare taak van het onderwijs. Moeilijke omstandigheden dwongen de gemeenschap tot veranderingen in 1901, deze (zin onvolledig en wat volgt is in ander handschrift) De volgende dag, op 1 augustus dus, zijn alle Duitse leerlingen vertrokken. Tot onze verbazing zijn ze allemaal terug gekomen. Het spoorverkeer rijdt maar tot aan de grens!! We schrijven onverwijld naar de consul in Brussel. Deze stuurt op 6 augustus de nodige documenten voor hun vertrek. Volgens de verkregen instructies gaan ze, onmiddellijk en zonder bagage, terug op weg via Luik en Verviers. Het heeft tot november geduurd alvorens wij bericht gekregen hebben over het lot van deze kinderen!!! Zondag, 1 augustus, gaat Mère Thérèse naar Antwerpen de zaak van de Engelse meisjes bepleiten. Samen met haar metgezel, komt ze 's avonds om 11 uur, te voet van het station van Schulen, terug. De kinderen kunnen enkel nog 's anderendaags 's morgens om 5 uur vertrekken. Dat is hun laatste kans. De hele nacht wordt er dus ingepakt en de reis voorbereid want de karren vertrekken om half 4 naar het station van Schulen. De kinderen van onze school werden duidelijk beschermd want zij konden vertrekken, daar waar vele internen (van andere pensionaten) op de boot geweigerd werden wegens plaatsgebrek. Dank aan de Heer! Op diezelfde dag, 2 augustus, zijn alle Belgen terug naar hun familie thuis vertrokken. Wij hebben dus voor de vakantie: 14 Engelse, 3 Amerikaanse en 1 meisje uit Beieren; in totaal 19 kinderen. Op zondag 9 augustus komen de gemeentelijke ambtenaren, volgens

que tous les Allemands doivent quitter le pays - que cet un ordre reçu - on décide donc avec Monsieur le Bourgmestre que les deux novices Allemandes doivent rentrer en famille - Quelle affaire ?

Monsieur l'Aumônier veut, bien se charger de les conduire à Bruxelles - Là, après les avoir envoyés d'un bureau à un autre, on Lui dit de reconduire les Sœurs dans leur communauté. Au retour on prend la petite caravane pour des espions; on les fait descendre brusquement du train à Aerschot, on les examine et on les fait loger à l'hôpital. Le lendemain Mr l'aumonier les conduit de bonne heure à la frontière hollandaise d'où les Sœurs peuvent regagner l'Allemagne.

Il y a à Herck et aux environs une excitation générale. Des patriottes de Uhlans ont été vus dans les bois de Rummen et le long de la chaussée vers St. Trond. La garde civique s'organise. Il y a des gardes de jour et de nuit. On barricade le village à toutes les issues. - La nuit nous entendons des - halte - là - à chaque roulement de voiture ou d'auto - On abat de grands arbres pour les mettre avec des charettes en travers les chaussées. Le soir, pour les enlever au matin on voyait les garde-civiques se promener avec un air grave et important, le fusil au dos. - C'était solennel et brave alors! Cela fait rire à présent !! Qu'était-ce que tout cela pour retenir ce flot impétueux d'uniformes gris qui devaient envahir les alentours huit jours plus tard !!!

Monsieur le docteur Vanweddigen parle de prendre des mesures pour ériger une croix rouge en cas de besoin. Plusieurs religieuses et des demoiselles de la ville suivent des leçons que Mr le docteur veut bien leur donner dans une salle de l'externat.

Des bruits sinistres nous arrivent de loin : on parle des événements de Visé, de batailles et d'attaques acharnées vers Liège ; tout cela excite et on se prépare à ériger une croix rouge en règle. Les enfants externes sont congelées en vacances : Deux salles de l'externat sont vidées ; on y arrange des lits pour malades - cela donne un aspect d'hôpital improvisé - mais vraiment bien. En ville et au couvent on prépare des linges et autres choses selon les instructions du docteur .

Un garçon de Herck se hasarde dans les bois le long de la chaussée vers St. Trond. Les Uhlans tirent sur lui et il revient assez gravement blessé.

verkegen orders, ons vertellen dat alle Duitsers het land moeten verlaten. We hebben met Mijnheer de Burgemeester besloten dat de twee Duitse novices naar hun familie moeten terug keren. Wat een gedoe!

Mijnheer de aalmoezenier wil zich wel engageren om hen naar Brussel te brengen. Daar worden ze van het kastje naar de muur gestuurd. Hij moet met de zusters terugkeren naar het klooster. Op de terugweg neemt men de kleine caravaan voor spionnen. Men laat hen plotseling uit de trein stappen in Aarschot, onderzoekt hen en laat hen logeren in het hospitaal. De volgende dag brengt de aalmoezenier hen al vroeg naar de Nederlandse grens, van waaruit de Zusters naar Duitsland kunnen terugkeren.

In Herk en omgeving heerst er een algemene nervositeit. Ulanen werden gezien in de bossen van Rummen en langs de Sint-Truidersteenweg. De burgerwacht organiseert zich. Dag en nacht zijn er wachters. Men barricadeert het dorp bij alle invalswegen. 's Nachts horen we "Halt", "Gij daar" bij elke doorkomst van een auto. Men kapt grote bomen om ze 's nachts met karren dwars over de weg te leggen. Overdag worden ze verwijderd. Men ziet hoe de burgerlijke wacht met een grote air van, 'kijk eens hoe belangrijk ik ben', wandelt met het geweer op de rug. Het ziet er plechtig en moedig uit!! Nu zou het wel lachwekkend zijn. Was dit alles om een invasie van grijze uniformen, waar geen eind aan kwam, een week later tegen te houden?

Dokter Vanweddigen praat erover maatregelen te nemen om een Rode Kruis post op te richten in geval van nood. Meerdere religieuzen en juffrouwen uit het stad volgen de lessen in eerste hulp die door de dokter in een zaal van het externaat worden gegeven.

Onheilspellende berichten bereiken ons van ver: men praat over de gebeurtenissen in Visé, de gevechten en hevige aanvallen op Luik; dat alles prikkelt en men maakt zich klaar om een Rode Kruis post op te richten en in orde te brengen. De externe leerlingen worden verplicht met vakantie gestuurd. Twee zalen van het externaat worden leeg gemaakt; men plaatst er bedden voor de gekwetsten. Het lijkt op een geïmproviseerd hospitaal maar het oogt goed. In het stad en in het klooster maakt men doeken en andere zaken klaar volgens insructies van de dokter. Een jongen van Herk waagt zich in het bos langs de Sint-Truidersteenweg. De Ulanen schieten

Une patrouille de Guides Belges s'installe dans la tour de l'église sur laquelle flotte le drapeau national. Il y a partout un emoi général, on se sent énervé et les habitants s'inquiètent - Les patrouilles ennemies se hasardent vers Herck et il y a des rencontres - on entend des fusillades qui font frissonner.

Le lundi et le mardi 10 et 11 août plusieurs Sœurs réunies en communauté préparent des bandages et voilà tout à coup des fusillades et des salves qui font sauter les vitres dans les fenêtres.

Toutes de fuir d^{ns} un corridor !! Il y a des blessés et des morts ! - les gendarmes ont tué des allemands ! Il faut hisser le drapeau de la Croix Rouge sur le devant du couvent. - vite cela presse ! Deux braves montent à la chambre à loger mettent une chaire dans la fenêtre ouverte ... nouvelles détonations ! Celle qui tient la chaire court se cacher derrière le rideau de lit puis ferrière la porte !!! Un soldat tombe blessé devant le mur de clôture du couvent !

Il y a un va et vient inaccoutumé... les gendarmes quittent le village - il y a du mystère et la peur s'empare des gens)...

La nuit du lundi 150 cyclistes Belges ont logé in het Hof. Vers 10 heures nous voyons passer un escadron de Husards Allemands - Heureusement que les gens restent calmes ; vers 11 heures nous entendons des fusillades vers Haalen cela fait supposer qu'il y a des rencontres entre les Husards et les Lanciers Belges de Haalen. Vers 11 1/2 les gendarmes ont fusillé un allemand. A 6 h du soir on enterre au cimetière 4 soldats 2 Belges et 2 Allemands - Un Allemand gise mortellement blessé à la poste où on le soigne.

Mercredi matin on annonce l'arrivée des troupes Allemandes ; on n'y croit pas mais voilà que vers 8 h. l'avant-garde passe le couvent puis de la cavalerie - de l'infanterie de l'artillerie ça passe et ça passe sans fin on n'y voit plus de la poussière. Avec permission nous montons au nouveau bâtiment d'où l'on domine tous les alentours. Que c'est imposant et terrible de voir cette masse ??? se former en gros bataillon et se grouper ci et là dans les champs.

Une dit : "ils font des manœuvres" Tous répondent comme un écho - oui, ils font des manœuvres !

op hem en hij wordt nogal zwaar gewond. Een patrouille van de Belgische Gidsen verschanst zich in de kerktoren waarop nog de Belgische driekleur wappert. Een algemeen gevoel van onbehagen overheerst en de mensen geraken opgewonden en ongerust. Vijandelijke troepen rukken op naar Herk, er wordt gevochten en de schietpartijen zijn huiveringwekkend.

Op maandag 10 en dinsdag 11 augustus komen meerdere zusters bijeen om verbanden klaar te maken als plots schietpartijen en salvo's de vensters uit de ramen doen springen. Iedereen vlucht naar de gang!!. Er zijn gewonden en doden! De politie heeft Duitsers dood geschoten. We moeten de vlag van het Rode Kruis hijsen aan de voorkant van het klooster. Vlug, het is dringend! Twee dapperen gaan naar boven naar de logeerkamers, gooien een stoel door de openstaande vensters ... nieuwe ontploffingen! Diegene die de stoel vastheeft rent weg, zich verstoppend achter het gordijn van het bed, en sluit de deur. Een soldaat valt gewond neer voor de muur van het klooster!

Het is een ongewoon komen en gaan... de politie verlaat de stad, er is ongeloof en angst maakt zich van de mensen meester.

Maandagnacht hebben 150 cyclisten (soldaten op de fiets) in het Hof overnacht. Rond 10 uur zien we een eskadron van de Duitse Huzaren voorbij trekken. Gelukkig blijven de mensen kalm. Omstreeks 11 uur horen we schietpartijen in de richting van Halen. Men veronderstelt dat er gevechten zijn tussen de Huzaren en de Belgische Lansiers in Halen. Rond half twaalf heeft de politie een Duitser doodgeschoten. Om 6 uur 's avonds begraaft men op het kerkhof 4 soldaten; 2 Belgen en 2 Duitsers. Een Duitser wordt dodelijk gewond aan de post waar hij wordt verzorgd.

Op woensdagmorgen wordt de komst van Duitse troepen aangekondigd. Men gelooft het niet, maar zie, rond 8 uur komt de voorhoede aan het klooster voorbij, vervolgens de cavalerie, de infanterie, de artillerie, en dat blijft maar duren, er komt geen einde aan, men ziet door het stof niets meer. We krijgen toestemming om op de muur van het nieuwe gebouw te klimmen zodat we de hele omgeving kunnen zien. Het is indrukwekkend én verschrikkelijk tegelijk om die grote massa te zien die zich tot een groot bataljon groepeerd in de velden.

Een zuster zegt: " Ze doen manoeuvres", en als een echo antwoordt

Un major vient sonner et demande si on a préparé des places pour des blessés et s'il peut voir ?..

On le conduit à l'externat, il paraît satisfait. On amène 7 blessés Allemands, venus avec les troupes on ne sait d'où. Il y a des infirmiers et tout ce qu'il faut. Ils ferment les portes et on les laisse.

Du nouveau bâtiment on voit vers Haelen du feu et de la fumée mais on n'entend aucun coup de canon à cause du passage continu des troupes. C'est la fleur de la noblesse qui passe ! Quel imposant spectacle ! il y a des maisons qui brûlent ! nous sommes en plein camp ennemie. Tout Haelen paraît en feu !

Plusieurs personnes des alentours se réfugient au couvent C'est émouvant de voir ces braves gens courir avec leurs paquets sous les bras - c'est un sauf qui peut général. Il y en a qui transportent des lits pour dormir à la ferme où pendant bien des jours plusieurs familles ont logé dans les caves. C'était drôle de les voir le matin loucher à travers les haies afin d'épier le moment favorable pour regagner leurs demeures.

Ce même mercredi 12 août à midi 20 m. des soldats Allemands viennent dire que le Major demande à parler aux religieuses. Il dit donc à la religieuse arrivée à l'externat qu'il lui faut : 3 grandes tables pour opérer, des chaires, des bancs, de la bonne et reconfortante soupe, pour une cinquantaine d'hommes et plusieurs religieuses capables d'aider. Quel spectacle ! Déjà deux locaux pleins de blessés, des hommes à moitié nus pleins de poussière, couverts de sang et malheureux comme tout !!

On s'empresse donc d'aller aider en quelques minutes. 8 religieuses sont prêtes - elles n'oublieront jamais le tableau qui s'offre à leurs yeux ! 5 médecins allemands avec leurs aides travaillent, vont et viennent. Les pauvres soldats sont bien blessés mais pas un cri ! pas une plainte ! Il y eu un qui se meurt sous le couteau du chirurgien. Le pauvre garçon peut avoir 20 ans ! Que vous dire de toutes les horreurs que nous avons vues ! Mère Assistante est venue voir quelques instants ! et elle s'écrie : Mais ! Mais ! mes enfants et vous devez rester ici !! On n'avait pas le

iedereen: "Ja, ze doen manoeuvres".

Een majoor komt bellen en vraagt of men al plaatsen voor de gewonden heeft klaar gemaakt en of hij die kan zien. Men brengt hem naar het externaat. Hij lijkt tevreden. Er worden 7 gewonde Duitse soldaten binnengebracht die met de troepen meegekomen zijn, maar men weet niet vanwaar. Er zijn verplegers bij die al het nodige bij zich hebben Ze sluiten de deur en men laat hen verder gerust.

Vanaf het nieuwe gebouw ziet men in de richting van Halen vuur en rook maar men hoort geen enkel kanonschot omdat er constant troepen voorbij trekken. 't Zijn de hoge pieten (*dikkoppen*) die voorbij komen. Wat 'n imponerend spektakel! Huizen branden af! We liggen midden in het vijandelijk kamp. Heel Halen lijkt in vuur te staan!.

Vele geburen vluchten naar het klooster. Het is aangrijpend om deze lieve mensen te zien lopen met hun pakken onder hun armen. De vlucht wordt algemeen. Sommigen slepen hun bedden mee om op een boerderij te slapen waar verschillende families gedurende vele dagen in kelders hebben geslapen. Het was grappig om hen 's morgens door de hagen te zien loeren om op het juiste moment terug naar huis te keren.

Diezelfde woensdag 12 augustus om 12.20 u komen Duitse soldaten zeggen dat de Majoor met de religieuzen wil praten. Deze vraagt dan aan de zuster die hem te woord staat wat hij nodig heeft: 3 grote tafels om te opereren, stoelen, banken, goede en versterkende soep voor een vijftigtal personen en verschillende kloosterlingen om te helpen. Groot spektakel! Op korte tijd lagen twee lokalen vol gekwetsten: halfnaakte mannen vol stof en bloed. Wij hebben ons gehaast om te gaan helpen. Acht religieuzen sprongen bij om te helpen. Ze zullen nooit vergeten wat ze daar gezien hebben! Vijf Duitse dokters met hun helpers verzorgen en opereren de gekwetsten, die klagen noch schreeuwen. Een jongen van ongeveer twintig jaar sterft onder het mes van de chirurg. Wat moeten we u vertellen van alle verschikkingen die we gezien hebben! Mère Assistente is enkele ogenblikken komen kijken en heeft geroepen: Maar, maar kinderen, en jullie moeten hier blijven! We hadden geen tijd om te beseffen wat we hebben gezien. Al dat lijden liet ons vergeten dat we de vijand voor ons hadden! Men dacht er enkel nog aan om die sukkels te helpen die zo

temps de songer à ce qu'il y avait à voir. Toutes ces souffrances faisaient oublier qu'on avait des ennemis devant soi ! On ne songerait qu'à aider ces pauvres gens qui souffraient si horriblement.

Le nombre augmente toujours voilà - les cinq locaux pleins . Le major vient dire qu'il n'y a pas assez de place qu'il faut aller avec le reste au couvent. On décide donc d'amener les moins blessés sous la chapelle à la grande salle de communauté. Les gens du village aident à charrier de la paille - on n'a jamais rien vu de pareil au couvent. En quelques minutes tout est prêt une septantaine de soldats blessés, harnachés de fatigue se couchent comme ils peuvent dans cette salle d'hôpital de guerre. On les soigne comme on peut. Tous mangent de la bonne grosse soupe car ils sont affamés. Les armes sont posées contre le mur. Nous voilà en plein camp ennemi ; heureusement qu'on n'a pas le temps d'y songer sérieusement !

Tous les masculins des alentours du couvent courent avec la bande de la croix rouge au bras. Ils apportent du lait des œufs. Les prêtres aussi viennent voir ; ils apportent du vin et vont consoler et aider les soldats qui se meurent. Les médecins opèrent toujours le pavé est inondé de sang !

Voilà que tout à coup vers 4 1/2 on entend un bruit à travers tous les bruits ; les médecins s'effrayent et crient : - "Was geht los?" - ils courent, emballent, veulent partir ! (cela se répète trois fois) - C'est que les Allemands battent en retraite - C'est une déroute complète Sur la chaussée et à travers les champs il y a des chevaux sans cavaliers, de l'infanterie, de la cavalerie, des charriots, des canons, des veaux, des chèvres, des chiens, des porcs le tout pêle mêle mais le tout se presse vers Herck et cela a duré jusque vers 8 1/2 h. du soir. A cette heure la cour de l'externat est bondée de cavaliers, de charrettes, de civières avec blessés. Il y a aussi deux ambulances les autos de l'Etat Major. La lumière des torches plantées en terre donne à cet intéressant coin de champs de bataille un air mystérieux et lugubre !! Les autorités militaires se promènent, le revolver à la main. Ils ne sont pas à l'aise !! - ils vont, viennent, chuchotent - Le groupe principal discute. On les entend dire : "Wir haben einen grossen Fehler gemacht" Les

vreselijk leden.

Het aantal gekwetsten stijgt voortdurend. De vijf lokalen liggen reeds vol en de majoor vraagt meer plaats. De minst gekwetsten worden dan ondergebracht in de grote zaal van de kloostergemeenschap onder de kapel. Mensen uit het dorp zorgen voor stro. Zoiets hebben we in het klooster nooit eerder gezien. Weldra ligt een zeventigtal gekwetsten zo goed en zo kwaad als 't kan in deze laatste zaal. Zij worden verzorgd en krijgen soep, ze waren immers uitgehongerd.- De wapens staan tegen de muur. We zitten in het kamp van de vijand maar gelukkig hebben we geen tijd om daar ernstig over na te denken.

Alle mannen uit de omgeving lopen rond met een band van het Rode Kruis rond de arm. Zij brengen melk en boter.- De priesters brengen wijn en trachten zoveel mogelijk de stervende soldaten te troosten en bij te staan. Intussen blijven de chirurgen opereren. De vloer ligt helemaal vol bloed. Opeens, omstreeks half vijf hoort men doorheen al het lawaai nog meer lawaai. De Duitse artsen zijn ongerust en schreeuwen; "Wat scheelt er?", ze lopen rond, beginnen zaken in te pakken en willen vertrekken. (het geluid herhaalt zich nog drie keer). De Duitsers vechten en trekken zich terug, het is een complete nederlaag... Op de grote weg en in de velden ziet men paarden zonder ruiter, de infanterie, de cavalerie, karren, kanonnen, koeien, geiten, honden, varkens allemaal in complete chaos maar alles en iedereen spoedt zich naar Herk en dat heeft zo geduurd tot half negen 's avonds. Op dat moment is er op de speelplaats van het externaat een drukte van ruiters, karren, draagberies met gekwetsten. Er staan ook twee ziekenwagens en de auto's van de Majoor van Staat. Het licht van fakkels die in de grond zijn gestoken geven aan deze interessante kant van de strijdveld een mysterieus en luguber gevoel

De Duitse oversten lopen rond, revolver in de hand. Ze zijn ongerust en wrevelig. Zij spreken met gedempte stem. Men hoorde in een groep zeggen "Wir haben einen grossen Fehler gemacht". Soldaten vertelden later dat Prins Eitel Fritz in het klooster was geweest en de zalen had nagezien. Iemand - na de prins - een belangrijke man - zou in slecht Frans gezegd hebben: "C'est parfait. Nous sommes très satisfait ! Plus tard, Ma Soeur, vous réclamerez auprès de l'intendance de l'armée ce que vous avez dépensé".

soldats ont assuré plus tard que le Prince Eitel Kitz était ici et qu'il a visité les salles. Celui qui paraissait être un des principaux après le Prince s'est approché et a dit en français Allemand : C'est parfait ! Nous sommes très satisfaits ! Plus tard, ma Sœur , vous réclamerez auprès de l'intendance de l'armée ce que vous aurez dépensé. Les médecins sont restés jusques vers 10 h. puis ils ont remis le soin des blessés à Monsieur le docteur VanWeddingen qui prenant la chose à cœur s'est dévoué sans mesure pendant des semaines.

(Ils ont amené 6 soldats belges blessés et prisonniers, nous coà))mmandant de les séparer des autres. Nous ignorons quelles ont été les intentions du major en donnant ce commendement nous n'avons jamais obéi plus volontiers et plus promptement !! Impossible de mettre sur papier le travail qu'il y a et pour les soins à donner et pour la nourriture à préparer - Pour comble de malheur on est à court de pain - pas moyen de se procurer de la levure - les gens n'osent pas circuler - on est comme isolé de tout

Cette première nuit un jeune militaire allemand, de 19 ans, se meurt il crie toujours : Papa, Mama, Anna ! Heinrich ! cela fait pitié. Il est catholique. Monsieur le vicaire lui a donné les Stes Huiles. Il est mort vers le matin.

Jeudi matin Monsieur Delvoie est arrivé en auto pour aller au champs de bataille chercher des blessés. Il a manqué d'être tué en plein village une balle effleure sa joue - C'étaient deux patrouilles qui se visaient. Il a dit la Ste Messe à la chapelle. Il a déjeuné puis il est reparti - Nous avons été fort inquiètes à son sujet ? en ne le voyant pas revenir. Ce même jour on est venu avec des autos chercher un capitaine et plusieurs officiers blessés On les a conduits à Henegouw (Hasselt) et à Aix-la-Chapelle disait-on !!

Le vendredi à cause d'une vingtaine de places vacantes on s'arrange pour transporter les blessés de la communauté à l'externat. Ce même

Perfect! We zijn zeer te vreden! Later Zuster, vraag je aan de leiding van het leger je onkosten weer.

De geneesheren zijn gebleven tot 10 uur. Daarna hebben zij de verzorging van de gekwetsten overgelaten aan dr. Vanweddingen, die de zaak ter harte nam en zich gedurende weken opofferde voor deze soldaten. Er werden ook zes gekwetste, gevangen Belgische soldaten binnengebracht, die afzonderlijk moesten gelegd worden. We weten niet met welke intenties de commandant ons deze opdrachten gaf, we hebben nooit gemakkelijker en sneller gehoorzaamd!!! Het is onbeschrijflijk hoeveel werk er toen in het klooster geleverd werd. Tot overmaat van ramp was er op zeker ogenblik tekort aan brood en er was geen mogelijkheid om zich gist aan te schaffen. De mensen durfden zich niet te verplaatsen - ze leefden totaal afgezonderd. De eerste nacht sterft er een jonge Duitse soldaat, 19 jaar, die steeds maar riep: "Papa, Mama, Anna, Heinrich !" Hij is katholiek. Mijnheer pastoor heeft hem de heilige oliën toegediend. Tegen de morgen aan is hij gestorven.

Donderdag³ 's morgens kwam Mijnheer Delvoie in 't klooster aan per auto. Hij ging gekwetsten bijhalen op het slagveld. In volle dag werd op hem geschoten. Een kogel vloog langs zijn wang. Het waren twee verkenningsgroepen, die mekaar ontmoet hadden. Hij heeft de heilige mis in de kapel gelezen, heeft gegeten en is dan vertrokken. We waren erg bezorgd om hem. Zien we hem nog terugkomen?

Dezelfde dag werden een gekwetste kapitein en verschillende gekwetste officieren per auto weggehaald en overgebracht naar Henegouwenberg (Hasselt) en naar Aken.

Omdat er nu twintig plaatsen vrij zijn gekomen brengen we op vrijdag⁴ de gewonden van het klooster over naar het externaat.

³ Donderdag 13 augustus

⁴ Vrijdag 14 augustus

jour vers 9 h. du matin le Baron de Kervijn se présente pour visiter les salles. Il va partout annoncer qu'il les fait prisonniers des Belges puis il ôte les clés des fusils. Il a eu de l'audace ! Sa tâche accomplie, il a du s'enfuir au plus vite. La patrouille Allemande était à sa poursuite ... Son cheval volait le long de la chaussée vers Haelen. Il n'a heureusement pas été atteint.

Woensdag 12 augustus om 12 u. 20 kwam de Duitse Majoor het volgende vragen: 3 grote tafels om te opereren, stoelen, banken, goede en opmonterende soep voor een vijftigtal personen en verschillende kloosterlingen om te helpen.- Op korte tijd lagen twee lokalen vol gekwetsten: half naakte mannen vol stof en bloed.

Acht religieuzen sprongen bij om te helpen. Vijf Duitse dokters met hun helpers verzorgden en opereerden de gekwetsten, die geen klacht uitten noch een schreeuw lieten. Een jongen van ongeveer twintig jaar stierf onder het mes van de chirurg. Het getal gekwetsten steeg voortdurend. Nu lagen reeds vijf lokalen vol. De majoor vroeg nog meer plaats. De minst gekwetsten werden dan ondergebracht onder de kapel, in de grote zaal van de communiteit.

Mensen uit het dorp zorgden voor stroo. Weldra lag een zeventigtal gekwetsten zo goed en zo kwaad als 't kon in deze laatste zaal. Zij werden verzorgd volgens de mogelijkheden en er werd goede soep uitgedeeld. De gekwetsten waren immers uitgehongerd.- Alle mannen uit de omgeving liepen rond met een band van het Rode Kruis rond de arm. Zij brachten melk en boter.- De priesters brachten wijn en trachtten zoveel mogelijk de stervende soldaten te troosten en bij te staan. Intussen hielden de chirurgen niet op met opereren. De vloer lag gans vol bloed.

De Duitse oversten liepen rond, revolver in de hand. Zij waren ongerust en wrevelig. Zij spraken met gedempte stem. Men hoorde in een groep zeggen "Wir haben eine grosen Fehler gemacht". Soldaten vertelden later dat Prins Eitel Fritz in het klooster was geweest en de zalen had nagezien. Hij zou in slecht Frans gezegd hebben: "C'est parfait. Nous sommes très satisfait ! Plus tard, Ma Soeur, vous réclamerez auprès de l'intendance de l'armée ce que vous avez

Dezelfde dag nog komt rond 9 uur 's morgens baron de Kervijn naar 't klooster om de zalen te zien. Hij gaat overal zeggen dat hij de Belgen gevangen neemt en verwijdert vervolgens de grendels uit hun geweren. Had die lef! Zijn taak volbracht, nam hij dadelijk de vlucht. Een Duitse patrouille achtervolgde hem. Zijn paard vloog over de straat in de richting van Halen. Hij werd gelukkig niet gevat.

dépensé".

De geneesheren zijn gebleven tot 10 uur. Dan hebben zij de verzorging van de gekwetsten overgelaten aan dr. Vanweddingen, die de zaak ter harte nam en zich gedurende weken opofferde voor deze soldaten. Er werden ook zes gekwetste Belgische soldaten binnengebracht, die afzonderlijk moesten gelegd worden.

Het is onbeschrijflijk hoeveel werk er toen in het klooster geleverd werd.

Tot overmaat van ramp was er op zeker ogenblik tekort aan brood. Geen middel om zich gist aan te schaffen ? De mensen dierven zich niet verplaatsen. Men leefde als afgezonderd.

De eerste nacht stierf er een jonge Duitse soldaat, 19 jaar, die steeds maar riep: "Papa, Mama, Anna, Heinrich !"

Donderdag 's morgens kwam Mijnheer Delvoie in 't klooster aan per auto. Hij ging gekwetsten bijhalen op het slagveld. In volle dag werd op hem geschoten. Een kogel vloog langs zijn wang. Het waren twee verkenningsgroepen, die mekaar ontmoet hadden.

Dezelfde dag werden een gekwetste kapitein en verschillende gekwetste officieren per auto weggehaald en overgebracht naar Henegouwenberg (Hasselt) en naar Aken.

Dezelfde dag nog kwam rond 9 uur 's morgens baron de Kervijn naar 't klooster om de zalen te zien. Hij zegde dat hij de gekwetsten gevangen nam en deed de grendels uit hun geweren. Daarna moest hij dadelijk de vlucht nemen. Een Duitse patroelje achtervolgde hem. Zijn paard vloog over de straat in de richting Halen. Hij werd niet gevat.

Le 15 août on entend le canon au loin - des avions passent depuis le grand matin. Une centaine de nos blessés allemands ont assisté à la Ste Messe au matin , 2 catholiques ont communiqué - (Nos Belges ont communiqué avant, ils sont invisibles au Jubé)

Le soir vers 9 h. il y a eu une rencontre derrière l'externat dans les champs - un allemand blessé a été amené à l'ambulance par le baron Von Taube - Le dimanche les soldats sont encore venus à la Ste Messe -

Op 15 augustus hoort men in de verte een kanon. Vliegtuigen vliegen sinds de vroege ochtend over. Een honderdtal Duitse soldaten heeft de heilige mis vanmorgen bijgewoond. 2 katholieken zijn te communie geweest. (Onze Belgen hebben de communie eerder gekregen, ze zitten uit het zicht op het doksaal).

's Avonds rond 9 werd er gevochten achter het externaat in de velden. Een gewonde Duitser werd met de ziekenwagen door de baron Von Taube gebracht. 's Zondags zijn de soldaten opnieuw naar de heilige mis gekomen.

L'après midi du 16 un officier est venu chercher plusieurs blessés déjà en état de marcher, quoique tous encore assez malades et bandés - 18 autos ont été conduits au château de Monsieur van Willigen pour y être soignés - afin de nous soulager quelque peu.

Ils n'aimaient pas de partir. Ils ont remercié les Schwesterns.

Nous voici bien soulagées et une septantaine d'allemands de moins à mourir - c'est que cela peut compter !!

- Le 17 août on entend le canon dans presque toutes les directions - on voit du feu en différents endroits - il y a beaucoup d'aéroplanes qui passent - on ne distingue pas la nationalité tellement ils sont élevés. Ce jour aussi on reçoit l'ordre absurde que ce soir-là tout Herck doit être illuminé. Le soir donc c'était comme un feu d'artifice. Toutes les fenêtres du couvent étaient éclairées ; on a consumé une belle provision de carbure de pétrole et de bougies !! - le village aussi était comme tout en feu - on dit que ce soir-là l'empereur Attila II a passé par la grand'route. Faut-il le croire? toujours est-il qu'à présent on regrette de lui avoir fait tant d'honneur car toutes ces chandelles nous viendraient bien à point.

Op 17 augustus hoorde men uit alle richtingen kanongeschut. Men zag vuur op vele plaatsen en talrijke vliegtuigen vlogen over.

Die dag werd order gegeven dat 's avonds heel Herk moest verlicht zijn. 's Avonds waren alle vensters van het klooster verlicht. Het was als een vuurwerk ! Men verspilde een hele voorraad karbuur, petroleum en bougies. Men zegde dat die avond keizer Attila II⁵ op de grote baan zou voorbijkomen. (foto)

In de namiddag van de 16de (augustus), is er een officier komen zoeken of er meerdere gewonden al in staat waren om te stappen, zij het nog behoorlijk ziek en omzwachteld. Met 18 auto's werden ze naar het kasteel van de Heer van Willigen gebracht om er verzorgd te worden, teneinde om ons enigszins te verlichten. Ze vonden het niet leuk om te vertrekken. Ze hebben de zusters bedankt. Wij zijn erg opgelucht, want zeventig Duitsers minder die kunnen sterven. Dat kan tellen!

Op 17 augustus hoort men uit alle richtingen kanongeschut. Men ziet vuur op vele plaatsen en talrijke vliegtuigen vliegen over. Men kan de nationaliteit er niet van zien omdat ze zo hoog vliegen.

Die dag werd het belachelijk order gegeven dat 's avonds heel Herk moest verlicht zijn. 's Avonds waren alle vensters van het klooster verlicht. Het was als een vuurwerk! Men verspilde een hele voorraad karbuur, petroleum en kaarsen. Men zei dat die avond keizer Attila II langs de grote baan zou voorbijkomen.

Moeten we dat geloven? We hebben nog altijd spijt dat we hem zoveel eer hebben betoond want al onze kaarsen zouden ons nu goed van pas komen.

⁵ Met Attila II wordt de laatste keizer Wilhem II (° Potsdam, 27 januari 1859 - + Doorn, 4 juni 1941) bedoeld. Hij was de zoon Frederik III en diens gemalin Victoria van Saksen-Coburg-Gotha, dochter van de Britse koningin Victoria. Als dusdanis was hij dus aan vele Europese adellijke families verwant. Tsarina Alexandra, de vrouw van de Russische tzar Nicolaas II was zijn nicht. Wilhelm II was staatshoofd van het Duitse Keizerrijk en het Koninkrijk Pruisen van 15 juni 1888 tot 9 november 1918. Hij wilde van Duitsland een nog grotere mogendheid maken, wat een van de oorzaken van de Eerste Wereldoorlog werd. Hij was temperamentvol en deed soms tactloze uitspraken over gevoelige onderwerpen zonder te overleggen met zijn ministers en stond zijn generaals toe het beleid te dicteren tijdens de Eerste Wereldoorlog, met weinig aandacht voor de burgerlijke overheid. Hij vluchtte op 9 november 1918 uit het Duitse hoofdkwartier in België naar Nederland, waar hij troonsafstand deed. In 1941 stierf hij in zijn permanente verblijfplaats Huis Doorn bij Utrecht waar hij ook begraven ligt. Door een moeilijke bevalling werden de zenuwen in zijn schouder beschadigd waardoor hij zijn leven lang gehandicapt zou blijven; zijn linkerarm was zo goed als verlamd en groeide niet in dezelfde mate mee als zijn rechter arm. De bijnaam Attila kreeg hij echter door de zogenaamde Hunnenrede die hij op 27 juli 1900 in Bremerhaven gaf, bij het vertrek van het Duitse Oost-Aziatische Expeditiekorps naar China om de Bokseropstand neer te slaan. De rede viel op door haar krijgszuchtige aard; *Pardon wird nicht gegeben. Gefangene werden nicht gemacht. Führt eure Waffen so, daß auf tausend Jahre hinaus kein Chinese mehr es wagt, einen Deutschen schein anzusehen.* Nederlandse vertaling: *Pardon wordt niet gegeven. Gevangenen worden niet gemaakt. Hanteert uw wapens zo, dat duizend jaar lang geen Chinees het meer waagt, een Duitser schein aan te kijken.* Een rede die de Engelsen gebruikten in hun propaganda, met name na het uitbranden van de Leuvense universiteitsbibliotheek op 25 augustus 1914.

17-8-14.- de vensters van de huizen moesten verlicht worden, want de keizer kwam voorbij.- De ganse maand augustus was zeer rumoerig. Men moest werkelijk de hoogste liefde betonen "Goed doen aan zijn vijanden".

De vlag van het Rode Kruis werd langs een venster door twee moedige mannen aan de gevel van het klooster gehangen.

Er klonk op dat ogenblik een salvo schoten. Een gekwetste soldaat viel neer voor de afsluitingsmuur van het klooster.

Er was zeer veel beweging in het dorp. De rijkswacht trok er van onder. Daardoor was de bevolking zeer bevreesd.

In de nacht van 15 augustus 1914 logeerden Belgische cyclisten in het Hof.

Rond 10 uur trok een escadron Duitse Huzaren door het dorp. de bevolking bleef kalm.

Rond 11 uur hoorde men geweerschoten rond Halen. Men veronderstelde een schermutseling tussen Huzaren en de Belgische Lanciers te Halen.

Rond 11u.30 heeft de Rijkswacht een Duitser gefusilleerd.

Om 6 uur 's avonds worden op het kerkhof twee Belgische en twee Duitse soldaten begraven. Een Duitser ligt dodelijk gewond aan de post, waar hij verzorgd wordt.

Op 17 augustus hoorde men uit alle richtingen kanongeschut. Men zag vuur op vele plaatsen en talrijke vliegtuigen vlogen over.

Die dag werd order gegeven dat 's avonds heel Herk moest verlicht zijn. 's Avonds waren alle vensters van het klooster verlicht. Het was als een vuurwerk ! Men verspilde een hele voorraad karbuur, petroleum en bougies. Men zegde dat die avond keizer Attila II op de grote baan zou voorbijkomen.

Op 18 augustus 1914 trokken de hele dag troepen voorbij. Men zag er overal, zelfs in de velden. Men moest voortdurend op straat staan om drank te geven.

's Morgens werd een soldaat binnengebracht die door een paard

gekwetst werd aan het been. Hij werd verzorgd en hij vervoegde zijn eenheid.- Dan bracht men vier zieken naar het externaat, die niet meer en volgen.

Er trokken troepen voorbij gedurende twee dagen en twee nachten. De Prinses de Bourbon samen met de kasteelheer van Henegouw (Hasselt) kwamen per auto gekwetsten afhalen. Dat werd geweigerd omdat ze geen papieren hadden. Dat verwekte natuurlijk een hele discussie. Zij moesten onverrichterzake terugkeren. (Het kasteel van Hengouwberg werd aangezien als een nest van spionage).

Le 18 août

- Il y a des troupes qui passent toute la journée - on en voit dans toutes les directions même à travers les champs. Il faut continuellement être à la rue pour donner à boire - Au matin on nous amène un soldat blessé à la jambe par un cheval - on le soigne et il rejoint les troupes. on amène quatre malades à l'externat, qui ne peuvent plus suivre les troupes.

3 autos de Hasselt sont venus chercher des blessés pour l'hôpital de la ville.

On amène un officier allemand blessé dans une rencontre à Donck dit-on -Des troupes qui passent continuellement pendant deux jours et deux nuits ; c'est un vacarme inouï - il y a des canons, des camions, il y a de tout c'est colossal et effrayant à voir on rentre à l'externat plusieurs soldats blessés par les chevaux dit-on.

Madame la princesse de Bourbon avec le chatelon ???? du château de Henegouw viennent en auto chercher des blessés - nous refusons parce qu'ils n'ont pas de papier - ils protestent mais nous tenons bon - Le monsieur repart et revient avec un petit papier qu'il ne veut pas nous remettre comme garantie - Les autorités de la commune arrivent et protestent. Madame s'emporte et n'est pas même convenable. Mr le J. lui enlève la petite bannière de la croix rouge, lui signifiant qu'elle n'a pas le droit de l'exhiber - C'est une scène qui ne s'oublie pas !!!- Ils sont retournés d'où ils étaient venus !! - Ceci n'a heureusement pas eu de suite. (ce château a eu une réputation d'espionnage)

Op 18 augustus 1914 trekken de hele dag troepen voorbij. Men ziet er overal, zelfs in de velden. De hele dag wordt op straat drank gegeven. 's Morgens wordt een soldaat binnengebracht die door een paard gekwetst werd aan het been. Hij wordt verzorgd en hij vervoegt zijn eenheid.- Dan brengt men vier zieken, die niet meer kunnen volgen, naar het externaat. Drie auto's uit Hasselt zijn gewonden komen halen voor verpleging in het hospitaal daar. Men neemt een Duitse officier mee waarvan gezegd wordt dat die in een gevecht in Donk gewond is geraakt.

Gedurende twee dagen en nachten trekken troepen voorbij Een hels kabaal! Kanonnen, vrachtwagens, alles wat groot en beangstigend is rijdt hier aan het externaat voorbij. Men zegt dat veel soldaten door hun paarden verwond geraakten.

De Prinses de Bourbon komt, samen met de kasteelheer van Henegouw (Hasselt, foto hierboven), per auto de gekwetsten afhalen. Dat wordt geweigerd omdat ze geen papieren hebben. Er ontspint zich natuurlijk een hele discussie – maar we houden voet bij stuk . De heer vertrekt en komt terug met een klein papiertje dat hij ons niet wil geven als waarborg. Madame steunt hem hierin en gedraagt zich niet meer fatsoenlijk. De vrederechter, rukt de windel van het Rode Kruis van haar af, wijst haar erop dat ze het recht niet heeft deze te dragen. Een voorval dat niet vergeten zal worden. Zij moesten onverrichterzake terugkeren. Gelukkig heeft dit geen staartje gekregen. (Het kasteel van Hengouwberg werd beschouwd als een nest van spionage).

Le mercredi soir on pouvait voir dans la direction de Lummen - Schuelen cinq feux énormes. Impossible de savoir ce que cela signifie car il n'y a aucune communication d'un village à un autre. Voilà déjà une semaine que nous ne voyons que des uniformes gris. Monsieur l'Aumônier et Mr le vicaire ont dormi plusieurs nuits aux chambres à loger - Monsieur l'aumônier et sa servante sont toute la journée au couvent. Malgré la peine et la peur qu'on éprouve il faut rire de voir Mr l'aumônier circuler et gesticuler. Il a pris peur de ces braves Allemands ?? Il a apporté tout son trésor au couvent, bien caché sous son lit !! Un jour il dit à la Bien Mère : Mais dites claires à ces Sœurs qu'elles ne me fassent pas peur !! - Un jour pendant la Ste Messe il y avait un fracas épouvantable tous les vitraux de la chapelle tremblaient - Sans doute qu'on faisait sauter des ponts au loin - Mr l'aumônier se retourne vers

⁶ 19 augustus

Woensdagavond⁶ kon men in de richting Lummen-Schulen vijf grote branden zien. Het was onmogelijk de betekenis hiervan te achterhalen want er is geen communicatie meer van het ene dorp naar het andere. Sinds een week zien we niets anders dan grijze uniformen. Mijnheer de aalmoezenier en mijnheer de vicaris zijn al verschillende nachten blijven slapen. Mijnheer de aalmoezenier en zijn meid verblijven de hele dag in het klooster. Ondanks alle ellende en schrik die we moeten doorstaan, moeten we toch lachen met de aalmoezenier om zijn manier van rondlopen en spreken. Heeft hij schrik gekregen van die lieve Duitsers? Hij heeft al zijn waardevolle zaken naar het klooster meegebracht en het goed onder zijn bed verstopt. Hij zei eens op een dag tegen de Mère: Zeg het duidelijk tegen de zusters dat zij mij niet mogen bang maken!!. Toen er op een dag tijdens de misviering een hard gebulder te horen was- de vensters van de kapel

la Sacristine et lui dit : "Pourquoi donc ne m'avertissez-vous pas ? - Un jour la peur le prend chez lui au beau milieu de son déjeuner, il arrive courir au couvent la fourchette en main et un morceau de lard au bout !!!

Op donderdag, 20 augustus, deelde men ons mee dat 300 soldaten met hun paarden zouden komen overnachten.

Gelukkig werden die dag al de gekwetsten (op zeven na) weggehaald en overgebracht naar Aken.

Diezelfde avond brachten de Duitsers twee gekwetste Belgische soldaten binnen, alsmede luitenant Sellier de Moranville en nog een Antwerpenaar. Zij werden in het klooster verzorgd en verstoppt. Men merkte die dag in de verte nog vuur. Er werd verteld dat Lummen brandde en dat Herk hetzelfde lot te wachten stond. De burgemeester werd verschillende keren gevangen genomen. de deuren van de post, van het gemeentehuis en van het armenbureel werden geforceerd. De geweren van de burgerwacht werden op de markt verbrijzeld.- Men dreigde de rijkswacht af te branden omdat men er kleren van een Duits soldaat gevonden had, in de grond gegraven. Men zegde dat alle huizen zouden doorzocht worden. In het klooster werd alles wat waarde had verborgen.

Le jeudi 20 août on nous annonce 300 cavaliers avec chevaux à loger. Heureusement que ce même jour on cherche presque tous les blessés - ils partent pour Aix-la-Chapelle. Il en reste encore sept.

Le même soir des Allemands amènent de la direction de Haelen 2 soldats Belges blessés - Un lieutenant Sellier de Moranville et un autre d'Anvers. On les transporte vite au couvent faisant semblant de les envoyer à Hasselt - Le lieutenant est mis en chambre et l'autre rejoint ses compatriotes dans leurs cachette. Nous les soignons bien nos chers compatriotes. Deux soldats Belges égarés d'une patrouille défaite nous arrivent déguisés en ouvriers, ils se joignent aux autres les voilà à huit. On voit encore du feu au loin on nous dit que tout Lummen a été incendié et que le même sort nous attend !!! Le Bourgemestre a été plusieurs fois prisonnier - La poste et la caisse de la maison communale

trilden ervan, zonder twijfel was men ergens in de verte bruggen aan het opblazen- ging hij terug naar de sacristie en zei hij haar; "Waarom heb je me niet gewaarschuwd?" Op een dag werd hij in het midden van zijn lunch bevangen door angst, hij is toen in het klooster aangekomen, de vork nog in zijn hand, een stuk spek er nog opgeprikt.

Op donderdag, 20 augustus, deelt men ons mee dat 300 soldaten met hun paarden zouden komen overnachten. Gelukkig worden die dag al de gekwetsten (op zeven na) weggehaald en overgebracht naar Aken. Diezelfde avond brengen de Duitsers twee gekwetste Belgische soldaten binnen, luitenant Sellier de Moranville en nog een Antwerpenaar. Zij worden snel naar het klooster gebracht om hen zagezegd naar Hasselt door te sturen. De luitenant is naar zijn kamer gebracht en de andere sluit zich aan zijn kameraden in hun slaapzaal. Wij zorgen goed voor onze dierbare landgenoten. Twee verdwaalde Belgische soldaten van een verslagen patrouille zijn als verklede arbeiders aangekomen. Ze vervoegen zich bij de anderen. Nu zijn het er samen acht. Men merkte die dag in de verte nog vuur. Er wordt verteld dat Lummen brandt en dat Herk hetzelfde lot te wachten staat. De burgemeester wordt

et du bureau de bienfaisance sont forcées - Les fusils de la garde civique ont été brisés en plein marché !! On menace de brûler la gendarmerie parce qu'on y a trouvé des vêtements d'un soldat Allemand enfouii en terre. - On viendra visiter toutes les maisons - Vite la Révérende Mère, Mère Assistante, Mère Ignace courent pour mettre en sécurité les papiers et les quelques sous qui nous restent - Une autre s'enpare du trésor et cache le tout où elle défie le plan rusé Allemand de le trouver !!! On détene vite les cartouches et auters choses mises en terre car ils ont des chiens de police avec eux !! - C'est un moment de panique qui a été vite passé !!

Le vendredi il passe des troupes toute la journée, il faut continuellement porter à boire et à manger. Les Sœurs ont dû cuir du pain toute la nuit pour les Allemands ! Ils en demandent toujours - il n'y a plus de levure et les officiers Allemands ont daigné aller de porte en porte chercher du levain qu'ils apportent à découvert sur les mains !!! - Nous logeons 140 soldats à l'externat et 100 à la ferme - Quelle affaire !! La loi militaire a été proclamé au village. On est venus chercher Petrus notre domestique avec le cheval et la charette. Il a du aller jusqu'au dela de Diest. Une seconde fois ila dû accompagner et est resté quatre jours et quatre nuits en route - nous croyons ne plus jamais le revoir. Il en a vu le pauvre homme !! Que d'horreurs il a dû regarder en face sans pouvoir réclamer !!

Le Samedi 22 Donck paraît tout en feu !! Nous entendons continuellement le canon - toujours des troupes qui passent. Ils demandent du café à boir et du pain à manger. Des soldats catholiques de Cologne nous laissent un peu de café et du pétrole.

200 soldats à la ferme - ils cherchent des pommes de terre aux champs des légumes au jardin et prennent les fruits des arbres et les œufs du poulailler. Ils vont faire du pain (les Sœurs doivent les aider) et de la Soupe dans la fournaie des vaches (ils ont tué une vache) - Juste ciel !! Quelle soupe !! foure grinné ! Ils se lèchent déjà les doigts - L'alarm se

verschillende keren gevangen genomen. De deuren en de brandkast van het gemeentehuis en van het armenbureel werden geforceerd. De geweren van de burgerwacht worden op de markt verbrijzeld.- Men dreigt ermee de rijkswacht af te branden omdat men er kleren van een Duits soldaat gevonden had, verstopt in de grond. Alle huizen zullen doorzocht worden. Mère Révérende, Mère Assistente en Mère Ignace lopen vlug om papieren en wat we nog aan waarde hebben in veiligheid te brengen. Een andere zuster bekommert zich om de geldkoffer en verstopt alles volgens een sluw plan waarbij ze de Duitser uitdaagt het te vinden. Ze ontdoen zich vlug van cartouches (geweerkogels) en andere zaken door ze in de grond te verstoppen want ze hebben politiehonden bij! Het is een moment van paniek maar dat ging vlug voorbij!!

's Vrijdags (21/9) trekken gedurende de hele dag troepen voorbij. We moeten voortdurend eten en drinken brengen. De zusters moeten de hele nacht brood bakken voor de Duitsers. Er is geen gist meer en de Duitse officieren gaan die overal in de huizen opeisen.

De zusters hebben 140 soldaten in het externaat en 100 in de boerderij te logeren. Wat een miserie! De militaire wet werd in het dorp afgekondigd. Petrus, de knecht van 't klooster, werd met paard en kar opgeëist. Hij moest tot voorbij Diest rijden. De tweede keer dat hij moest meegaan is hij vier dagen en vier nachten achter gebleven. Men verwachtte hem niet meer terug. De arme man had vreselijke dingen meegemaakt. Wat een vreselijke dingen moet hij gezien hebben zonder iets te kunnen zeggen.

Op zaterdag 22/8 scheen Donk helemaal in brand te staan. We horen voortdurend kanonnengeschut. Er passeren troepen zonder ophouden. Zij vragen koffie en brood. De katholieke soldaten uit Keulen laten ons wat koffie en brandstof achter.

Er logeren 200 soldaten in de hoeve.- Zij zoeken aardappelen in het veld, groenten in de tuin, fruit op de bomen en eieren in het kiekenhok. Zij bakken brood en maken soep (De zusters worden verplicht te helpen) in de kookketel⁷ van de koeien (ze hebben een koe doodgeschoten). Maar goeie hemel! Wat een soep! Om duimen en vingers van af te likken.

⁷ Kookketel: was een ijzeren ketel van ongeveer 1 m doorsnede die men op een vuur plaatste dicht tegen de grond en waarin men voedsel voor de dieren kookte, bijvoorbeeld aardappelen voor de koeien of de varkens.

donne - ils doivent partir à l'improviste - et la soupe ! Vite ils avalent ce qu'ils peuvent et abandonnent le reste que nous avons distribué aux ménages d'alentour.

Dimanche lundi et mardi il y a des troupes à l'externat 300 hommes ; ils exercent dans la cour. Le dimanche ils y ont fait leurs prières et exercices religieux - Un squelette de vache tué pend sous le hangar des cabinets - ils y coupent au fur et à mesure. - Impossible de décrire ce que les Sœurs y ont trouvé de crasses après le départ !!

Il y a toute la journée et toute la nuit des sentinelles vis à vis du couvent dans la maisonnette de la pompe à incendies - Le mercredi il y a encore des troupes qui passent à un moment donnés on frappe à coups redoublés avec les fusils sur la porte de Mr l'aumônier. Il se cache dans la cave et la servante au jardin. Ils s'avisent pourtant et courent, ouverts - Des soldats viennent fouiller la maison pour y trouver des soldats Belges ! Les pauvres ! ils se sont trompés de porte !!!

Notre brave lieutenant avec un autre du régiment des guides sont partis par Anvers - le lendemain 3 autres ont suivi et quelques jours après les autres ont été conduits en auto - Ils sont bien arrivés à destination et nous espérons que le bon Dieu ait gardé les braves **pour** la défense de la Patrie !

Pendant près de cinq semaines nous avons eu à soigner un sous-officier gravement atteint par une balle aux poumons et un autre atteint d'une double pneumonie - Tous les deux étaient bons et reconnaissants - Le sous-officier a écrit deux cartes, une de chez lui et l'autre du front Russe. Depuis nous n'avons plus eu de nouvelles. Ils sont partis le septembre. Après tout cela nous avons pu faire notre retraite annuelle, ces quelques jours de repos en Dieu nous ont fait un bien immense !

20 août 1914

Le 20 août 1914 décéda à Thildonck Mère Alorpia de notre communauté, nièce de Monseigneur Anthonis du diocèse de Malines.

Plots wordt er alarm gegeven.- Zij moeten vertrekken. Zij slikken nog wat ze kunnen en laten het overige achter. De zusters deelden wat overbleef aan de naburige gezinnen uit.

Zondag, maandag en dinsdag logeerden ongeveer 300 soldaten in 't externaat. Zij doen oefeningen op de speelplaats.

's Zondags deden zij hun gebeden en godsdienstoefeningen.

Onder het afdak van de W.C. hangt het karkas van de geslachte koe. Zij snijden er stukken af wanneer ze die nodig hebben. Zij lieten natuurlijk een vieze vuiligheid achter.

Dag en nacht werden er schildwachten uitgezet tegenover het klooster in het huisje van de brandblusser⁸. 's Woensdags kwamen nog troepen voorbij. Op een afgesproken moment slaan ze met hun geweerkolven op de deur van de aalmoezenier. Hij verschuilt zich in de kelder, de meid in de tuin.

De soldaten doorzoeken het hele huis om gebeurlijk Belgische soldaten te vinden. Sukkels! Ze hebben zich van deur vergist! Onze dappere onderofficier is samen met iemand van het regiment van de gidsen naar Antwerpen vertrokken. 's Anderendaags zijn er nog drie gevolgd en nog enkele dagen later zijn de anderen er met de auto naar toe gereden. Ze zijn goed op de bestemming aangekomen en wij hopen dat de goede god deze dapperen behoedt om het Vaderland te verdedigen!

Tijdens ongeveer vijf weken verzorgden de zusters een onderofficier, door een kogel in de longen gekwetst, en nog een andere met een dubbele longontsteking. Beiden zijn terug op de been en erkentelijk. De onderofficier heeft twee kaarten gestuurd, een van bij hem thuis, de andere vanuit het Russische front. Sindsdien hebben we geen nieuws meer gekregen. Ze zijn de ... september vertrokken. Na al deze gebeurtenissen zijn we aan onze jaarlijkse retraite begonnen. Die enkele dagen rust in God maakte ons erg gelukkig.

20 augustus 1914

Op 20 augustus 1914 is Mère Alorpia van onze orde in Tildonk gestorven. Zij was de nicht van Monseigneur Anthonis van het bisdom Mechelen.

⁸ Tegenover het klooster, ongeveer waar men nu de parking van het revalidatiecentrum oprijdt, stond vroeger een gebouw waarin men de brandbluskar bewaarde die men ging halen in geval van brand.

Mère Alorpia s'est dévouée sans réserve pendant plus de 25 ans au bien du pensionnat. Elle ne comptait ni peines ni labeurs dans la tâche parfois bien rude et bien ingrate de l'enseignement.

Des circonstances pénibles nécessitèrent un changement de communauté en 1901, ce qui explique son décès à Thildonck.

's Vrijdags (21/9) de ganse dag trokken troepen voorbij. Men moest voortdurend eten en drinken brengen. De zusters werden gedwongen de ganse nacht brood te bakken voor de Duitsers. Gezien er geen gist was, zijn de Duitse officieren die overal in de huizen gaan opeisen. De zusters logeerden 140 soldaten in het externaat en 100 in de boerderij.

Petrus, de knecht van 't klooster, werd met paard en kar opgeëist. Hij moest tot voorbij Diest rijden. Een volgende keer is hij nog moeten meegaan. Hij bleef vier dagen en vier nachten achter. Men verwachtte hem niet meer terug. De man had vreselijke dingen meegemaakt.

Op zaterdag 22/8 scheen Donk helemaal in vuur te staan. Men hoorde voortdurend kanonnengesjut.

Er passeren troepen zonder ophouden. Zij vragen koffie en brood. Er logeren 200 soldaten in de hoeve.- Zij zoeken aardappelen in het veld, groenten in de tuin, fruit op de bomen en eiëren in het kiekenhok. Zij bakken brood en maken soep. De zusters worden verplicht te helpen. Zij hebben zelfs een koe van het klooster geslacht.

Plots werd er alarm gegeven.- Zij moesten vertrekken. Zij slikken nog wat ze kunnen en laten het overige achter. De zusters deelden wat overbleef aan de naburige gezinnen uit.

Zondag, maandag en dinsdag logeerden ongeveer 300 soldaten in 't externaat. Zij deden oefeningen op de speelplaats.

's Zondags deden zij godsdienstoefeningen.

Onder het afdak van de W.C. hing een geslachte koe. Zij sneden er stukken af wanneer ze die nodig hadden. Zij lieten natuurlijk een vieze vuiligheid achter.

Dag en nacht werden er schildwachten uitgezet.

's Woensdags kwamen nog troepen voorbij. Zij drongen met geweld het huis van de aalmoezenier binnen en doorzochten alles om

Mère Alorpia wijdde zich gedurende meer dan 25 jaar onvoorwaardelijk aan het welzijn van de school. Moeite noch het harde werk was haar teveel in de soms lastige en ondankbare taak van het onderwijs. Pijnlijke omstandigheden vereisten veranderingen in de de gemeenschap van Tildonk in 1901, wat een verklaring is van haar dood.

gebeurlijk Belgische soldaten te vinden.

Tijdens ongeveer vijf weken verzorgden de zusters een onderofficier, door een kogel in de longen gekwetst, en nog een andere met een dubbel pleuris.

Gedurende een gehele tijd kon men geen briefwisseling verzenden.

4 7bre 1914

Mère Berchmans fait le saint habit à Overpelt le 4 7bre

9 7bre 1914

Le 9 7bre , en pleine guerre, Sr Lamberta eut le bonheur de prononcer les premiers vœux et l Raphaël et Sr Cordule les vœux perpétuels. La famille de Sr Lamberta n'avait pas été avertie de la date des cérémonies parce que toute correspondance était coupée ; elle put donc jouir seule de son grand bonheur - on invitera la famille lors de l'émission de ses vœux perpétuels. Les soldats belges blessés (prisonniers des Allemands !!) ont assisté à la cérémonie. En sortant de la chapelle ils suivaient le cortège de la communauté et Mr le Vicaire de dire : La garde royale ! quel honneur nos Sœurs !

Ces braves militaires étaient très impressionnés

(voortzetting oude handschrift)

qui explique son décès à Thildonk.

4-9-14

Malgré les orages de la guerre. Sœur Berchmans, prit le saint habit à Overpelt. Le soir même de leur vêtue elles ont du faire leurs paquets car on avait vu les 1ers boches à Overpelt.

9-9-'14

En ce jour Sœur Lamberta eut le bonheur de prononcer les premiers vœux. Sœur Cordule et Mère Raphaël émirent les vœux perpétuels. La famille de Sr Lamberta n'avait pas été averti de la date des cérémonies parce que toute correspondance était coupée. Elle peut donc jouir seule de son grand bonheur. Les soldats belges, blessés, (prisonniers des all.) ont assisté à la cérémonie. En sortant de la chapelle ils suivaient le cortège de la Communauté et Mr le Vicaire de dire : "La garde royale, quel honneur mes Sœurs." Ces braves militaires étaient très

4 september 1914

Mère Berchmans neemt het heilig habijt aan in Overpelt op 4 september.

9 september 1914.

Op 9 september 1914, in volle oorlogstijd, heeft Zuster Lamberta het geluk om haar eerste geloften af te leggen en zuster Raphaël en zuster Cordule hun eeuwige geloften. De familie van Zuster Lamberta was niet over de datum van de plechtigheden geïnformeerd omdat er geen enkele briefwisseling meer was. Ze kon dus haar grote geluk niet delen. Men zal de familie uitnodigen bij de viering van haar eeuwige geloften. De gewonde, Belgische soldaten, (gevangenen van de Duitsers!), hebben de plechtigheid bijgewoond. Bij het verlaten van de kapel, volgden ze de processie van de gemeenschap. De vicaris zei hen: De Koninklijke Wacht! Welke eer krijgen jullie Zusters! De dappere militairen waren zeer onder de indruk.

(voortzetting van het oude handschrift)

wat een verklaring is voor haar dood.

4 september 1914

Ondanks het geweld van de oorlog, nam Zuster Berchmans het heilig habijt aan in Overpelt. Dezelfde avond van hun inkleding hebben ze hun pakken klaar gemaakt want men had de eerste moffen in Overpelt gezien.

9 september 1914

Vandaag heeft Zuster Lamberta het geluk om haar eerste geloften af te leggen en Mère Raphaël en zuster Cordule hun eeuwige geloften. De familie van Zuster Lamberta was niet over de datum van de plechtigheden geïnformeerd omdat er geen enkele briefwisseling meer was. Ze kon dus haar grote geluk niet delen. Men zal de familie uitnodigen bij de viering van haar eeuwige geloften. De gewonde, Belgische soldaten, gevangenen van de Duitsers!, hebben de plechtigheid bijgewoond. Bij het verlaten van de kapel, volgden ze de processie van de gemeenschap. De vicaris zei hen:

impressionnés.

9-9-1914.

De gekwetste Belgische soldaten (krijgsgevangen), die in het klooster verbleven, volgden al de ceremoniën van de religieuzen.

In de stad Luik heerst heel wat ellende en armoede. Het klooster en menig gezin van Herk hebben kinderen uit die stad opgenomen.

Half oktober 1914 werd het pensionaat heropend.

Op 13 september 1914 kwam de burgemeester aankondigen dat de Engelse zusters zich moesten aanbieden op de Duitse Kommandatur. Zij boden zich echter niet aan en verstaken zich in het kleine klooster van Schakkebroek tot Kerstmis. Langs slijkerige wegen kwamen zij dan tijdens de nacht terug naar Herk, waar zij verder ondergedoken leefden.- In november 1914 kwam een Hollandse dame twee Engelse zusters weghalen en namen ze mee naar Flessingue.

10-10-'14

Les cours du pensionnat reprennent. il y a 19 anglaises + 4 belges.

Par la Hollande nous arrivent bien souvent des secours pécuniers de l'Angleterre. La devine Providence a bien veillé sur ses enfants.

Op 28 oktober 1914 kwam een koets, bespannen met twee paarden in 't klooster aan. Een soldaat van het Rood Kruis bood zich aan. Iedereen was zeer blij een Belgisch soldaat te kunnen ontvangen. Hij was gestuurd door het Amerikaans consulaat en kwam, op verzoek van de ouders, juffrouw Vera Colyes halen.

De Koninklijke Wacht! Welke eer krijgen jullie Zusters! De dappere militairen waren zeer onder de indruk.

10 oktober 1914

Het pensionaat werd opnieuw geopend. Er waren 19 Engelsen en 4 Belgen. Via Nederland ontvingen we dikwijls geldelijke hulp vanuit Engeland. De Goddelijke voorzienigheid waakte goed over zijn kinderen.

1915

In januari 1915 werd de leerlinge juffrouw Halfons afgehaald door en zekere Mevrouw Dickson van het Amerikaans comitee. Deze dame noteerde de adressen van de ouders van onze Engelse leerlingen en in de maand maart was ook voor dezen alles in orde om gerepatrieerd te worden. De zusters brachten hen naar Leuven (Niet zonder vrees natuurlijk, want enkele kinderen waren meer dan 14 jaar en hadden geen identiteitskaart).- Vandaar werden ze door het Amerikaans comitee via Nederland naar Engeland gebracht.

De Duitsers kwamen dikwijls in het klooster achter vreemdelingen zoeken, doch ze hebben nooit iemand gevonden.

Zij kwamen ook heel dikwijls vragen achter de namen van de soldaten die als gekwetsten werden verzorgd in het klooster.

Voor augustus 1915 werd er een huishoudschool opgericht. Deze school zorgde voor de schoolsoep.

In augustus 1915 vierden de Duitsers de verjaring van hun overwinning te Halen. Ook de Belgen vierden hun overwinning aldaar. Er was voor die gelegenheid heel veel volk in Halen.

25-07-1915.- Vanaf deze datum was het verboden koren of tarwe te branden om de koffie te vervangen. De koffie kostte 11 fr. de kilo. Men moest aangeven hoeveel aardappelen men zou winnen. Alle aardappelvelden werden door de Duitsers gemeten. Zelfs de struiken in de tuinen werden geteld. De eetwaren waren nu zeer duur geworden.

Gelukkig voorzag het opgericht comitee in alles

Op 2-9-1915 werd het boerenpaard van het klooster opgeëist. De knecht Petrus was niet te troosten. Hij had nu nog enkel het oude koetspaard.

1916

Zomer 1916.- Affiche van de Duitsers: "Verboden te wandelen in het veld. Verboden te roken in 't veld of er te verkeren met vuurstekjes in de zak. Verboden in het veld te wandelen zonder spade, riek enz. Verbod duiven vrij te laten vliegen tenzij tussen 2 en 6 uur.

Op 10-08-1916 zal België helemaal Duits zijn.

De jongelingen die moeten gaan tekenen op het gemeentehuis mogen noch stok noch regenscherm dragen. Zij moeten groeten en klak of hoed afnemen. Het is verboden te zeggen dat de opgeëiste aardappelen naar Duitsland vervoerd werden. Verboden meer dan 100 kg. carbure te bezitten. De herbergiers moesten de ganse nacht hun inrichting verlichten. (Petroleum kost 3 fr. de liter.)

2-10-1916.- Al de mannen van het kanton Herk-de-Stad moet "op controle" gaan in Hasselt. Men begrijpt de vrees in de families. Er werden 79 jongens van Herk weggevoerd. Er waren er soms twee tot drie van hetzelfde gezin.

1914 à '18: Voir les notices sur la guerre⁹.

⁹ Zie vanaf blz. 41.

1917

Januari 1917.- Het gemeentebestuur verspreidde een Duitse aanplakbrief waarop bevel werd gegeven alle koperen voorwerpen aan te geven.

2 februari 1917.- Men meldde de komst van Duitse cavallerie. Men moest hun verwarming en licht bezorgen.

5-2-17.- Duitse lancers trokken voorbij

6-2-17.- 250 soldaten van de cavalerie komen in Herk aan. Zij willen alleszins het klooster binnen. Heel veel paarden worden in de boerderij gestald. Men vertelt dat de diplomatieke betrekkingen tussen de V.S.A. en Duitsland verbroken zijn. De Amerikaan die zich bezig hield met het komiteit in Hasselt is vertrokken.

9-2-17.- De Duitsers willen een lazaret maken in het klooster. Er verblijven zeker 60.000 Duitsers in de streek en hun zieken zouden naar het klooster gebracht worden. De zusters verkregen echter dat ze niet zouden komen.

15-2-17.- Men sprak van huiszoeking achter koper. Alles werd weggestoken.

16-2-17.- De soldaten uit de hoeve vertrekken. Zij laten heel wat wanorde achter. Er komen nieuwe troepen. Een tweede "rode kruis" zal zich in het externaat vestigen. Alles steekt vol Duitsers en paarden: de hoeve en de zolder van de bakkerij. Met veel moeite konden ze uit het klooster gehouden worden.

Affiche van 19-2-17.- De klassen moesten gesloten worden. (De kolen kosten 80 fr. de duizend kilo). De externen komen elke dag na de mis in het klooster een boterham eten en melk drinken. De soep nemen ze mee naar huis.

9-3-17.- De tram naar Hasselt wordt afgeschaft. De Duitsers breken de rails op. De brieven komen nu dagelijks van Schulen. Het Rode Kruis verlaat het externaat.

10-3-17.- Bezoek van vier Duitsers om te onderzoeken of een vleugel van het klooster kan gebruikt worden als lazaret. Na enige twijfel zijn ze tevreden met het externaat. Zij leggen ook beslag op de keuken.- De plaats van soepbedeling gaat naar de schrijnwerkerij. De huishoudschool

wordt verplaatst naar het klooster.

12-3-17.- De tram naar Sint-Truiden wordt afgeschaft. Hij mag nog slechts rijden voor de Duitsers om dikke bomen, die ze hebben doen kappen, te vervoeren.

De knecht Petrus wordt verplicht met zijn paard bomen van uit Berbroek en Kermt bij te halen.

18-3-1917.- Veel troepen trekken voorbij. Verscheidene jongens van Herk, die naar Duitsland werden gedeporteerd, zijn teruggekomen.

02-04-17.- De soldaten in 't externaat hebben pupitters opeengezet en zijn alzo op de zolder geraakt, waar ze de haver stelen, die Petrus daar verborgen had. Zij hebben daar ook de zaken gestolen, behorende tot de slag van Halen, die Zuster Madeleine daar verborgen had voor een eventueel museum na de oorlog.

Alles is geweldig duur.

Wol om te breien 80 F de kilo

Petroleum 10 à 12 F de liter

Groene zeep 14 F de kilo

koffie 15 à 25 F de kilo

Graan 20 F het vat

Boter 18 F de kilo

Eieren 60 à 80 cm 't stuk.

Pasen 1917. - Er is mis. Er zijn 54 militairen in de kapel. Nieuwe troepen komen aan in Herk. Zij schijnen bedroefd te zijn.

18-04-1917.- Om 11 uur 's avonds komen Duitsers aankloppen. Zij zoeken een vliegtuig dat zou gevallen zijn kort bij het kasteel van Herk.

De zusters verwijzen hen naar de Pierpont en Vanwilligen. Deze morgen om 5 uur wordt een gekwetste naar 't Rood Kruis gebracht. Deze middag wordt het gevonden vliegtuig op twee wagens weggevoerd.

24-04-17.- Tijdens de nacht krijgen de Duitsers een telegram met order naar het front op te trekken. Er wordt ingepakt, maar niet met veel iever. De soldaten vragen aan de zusters voor hen te willen bidden omdat ze naar de dood gingen.

29-04-17.- Mis voor de soldaten in de kapel. Zij laten alles behalve een aangename geur achter.

01-05-17.- Bezoek aan de President van de Zivil Verwaltung.- Hij ondervraagt Mr. Madeleine over alles en nog wat. Voortdurend vliegen vliegtuigen over.

02-05-17.- Men komt de pinnekensdraad van het klooster opeisen.

05-05-17.- Men heeft nog slechts zwart brood te eten.

14-05-17.- De soldaten van het Rood Kruis vertrekken.

Juli 1917.- Vluchtelingen uit de Vlaanders zijn aangekomen in Donk, Halen en Loksbergen.

09-07-17.- Men kondigt de komst aan van 140 vluchtelingen voor 's avonds. Alles wordt voorbereid om ze te ontvangen. Zij landen aan om 9u.30 's avonds. De zusters geven hen te eten. Zij moeten voorlopig de nacht doorbrengen in het externaat. Een triestig spektakel ! Zij komen van Wervik en Menen, allen personen van de burgerij. Deze vluchtelingen zijn 8 dagen in 't klooster blijven eten. Daarna worden zij bij particulieren ondergebracht.

18-07-17.- Een Duits soldaat komt de keuken onderzoeken, alsmede de broodkamer en de vleeskelder. Hij was verwonderd dat er zo weinig vlees werd gereedgemaakt voor 's middags. De Duitser zou 's vrijdags, wanneer het vlees aankwam, terugkomen. De zusters waren dus verwittigd.

18-07-17.- Een Duits soldaat komt de keuken onderzoeken, alsmede de broodkamer en de vleeskelder. Hij was verwonderd dat er zo weinig vlees werd gereedgemaakt voor 's middags. De Duitser zou 's vrijdags, wanneer het vlees aankwam, terugkomen. De zusters waren dus verwittigd.

19-07-17.- Von Falkenhausen, gouverneur van België¹⁰, is voorbijgekomen in Herk. Dat werd aangekondigd door plakbrieven in Halen. Dacht hij misschien verwelkomd te worden ?

12-08-17.- Door aanplakbrief wordt de levering bevolen van koper op 16-

Von Falkenhausen

¹⁰ Ludwig, Freiherr von Falkenhausen, Duits generaal, * Guben, 13 sept. 1844, † Görlitz, 4 mei 1936, sinds 1862 in het Pruisische leger, nam aan de veldtochten van 1866 tegen Oostenrijk en 1870/71 tegen Frankrijk deel, en was van 1899-1902 commandant van het 13de legerkorps. Hoewel reeds in 1902 uit dienst getreden, werd er bij het begin van de Wereldoorlog opnieuw een beroep op hem gedaan en kreeg hij in aug. 1914 het bevel over drie reservedivisies van het 6de leger, en werd hij op 24 dec. 1914 kolonelgeneraal en opperbevelhebber van de naar hem genoemde legergroep op de linkervleugel in de Elzas. Op 15 apr. 1916 werd hem het opperbevel over de kustverdediging in Hamburg toevertrouwd; op 28 aug. 1916 kreeg hij het commando over het 6de Duitse leger bij Lille en oefende van 22 apr. 1917 tot aan de wapenstilstand de functie van gouverneur-generaal van België uit. Hij schreef: "Ausbildung für den Krieg" (1902-04, 2 dln.), "Der grosse Krieg der Jetztzeit" (1909, 2de dr. 1911), "Flankenbewegung und Massenheere" (1911), "Kriegführung und Wissenschaft" (1913) e.a.

08-17 te Schulen. De zusters leverden niets .

17-08-17.- De Duitsers zoeken overal in 't dorp naar koper.

24-9-1917

En ce jour nous arrive une postulante diplômée, Anne-Marie Snyers. C'est d'une famille de Menen, qui sont arrivées chez les Sœurs de Kermt. Elle nous est envoyée tout providentiellement car nous avons grandement besoin de religieuses institutrices. La ville de Liège se ressent grandement des privations de la guerre. Les gens de la campagne veulent venir en aide aux enfants débiles . Plusieurs familles de Herk adoptent des enfants. Nous en avons aussi. Une demoiselle de Liège, Germaine Stecké s'occupe de l'œuvre de placement. C'est une jeune fille fort pieuse. Elle vient faire une retraite dans notre maison et après quelques semaines elle vient se présenter comme postulante. Lancée comme elle était dans les œuvres, elle ne sait pas s'habituer à la vie du noviciat et au noviciat général elle rentre dans le monde. Après 3 ans elle meurt à la naissance de son 1er bébé. N'est-ce pas une preuve que le bon Dieu l'avait voulu à Lui seul.

10-11-17.- Het wordt arme tijd. Herk moet een miljoen Kgr. aardappelen leveren. Het klooster heeft ook zijn part.

19-11-17.- 's Avonds rond 8 u. 30 landen 75 vluchtelingen uit Kortemark in 't klooster aan. Een vrouw stierf onderweg in de trein. Men heeft ze afgezet aan de Kerk te Schulen. Zoals de vorige vluchtelingen, komen ook deze in 't klooster eten totdat ze definitief geherbergd zijn.

26-11-17.- Er mag geen licht meer van buitenuit te zien zijn na 7 uur 's avonds (Duits uur). Storen volstaat niet. Er wordt zwart stof rond de lampekappen gedraaid.

Alles wordt nu ongehoord duur. Kleerstoffen 80 à 120 fr. de meter, een neusdoek 2,50 fr., schoenen 100 à 125 fr. 't paar, een bobijn garen 18 à 20 fr., blokken 6 à 7 fr. 't paar, eieren 25 fr. 't stuk, vlees 18 à 20 fr. de kgr.

In de steden zijn de eetwaren nog duurder dan op de buiten.

24 september 1917

Vandaag is een gediplomeerde postulante, Anne-Marie Snyers aangekomen. Zij is van een familie uit Menen die bij onze Zusters van Kermt is aangekomen. Zij werd ons als een reddende engel toegezonden want we hebben nood aan religieuze onderwijzeressen.

De stad Luik lijdt erg onder de ontberingen van de oorlog. De mensen van het platteland willen de onschuldige kinderen komen helpen.

Verscheidene Herkse families adopteren kinderen. Wij ook. Een juffrouw uit Luik, Germaine Stecké houdt zich bezig met ze te plaatsen. Het is een jong, erg vroom meisje. Ze is in ons klooster een retraite komen doen en na enkele weken heeft ze haar wensen om postulante te worden geuit.

Goed geïntroduceerd in het leven, zoals ze in haar werk was, geraakte ze niet gewend aan het leven van het noviciaat en de

kloostergemeenschap in zijn geheel en keerde ze terug naar de wereld.

Na 3 jaar is ze gestorven bij de geboorte van haar eerste kindje. Is dit niet het bewijs dat de goede God haar liever voor zich alleen had?

1918

18-01-1918.- Nog eens huiszoeking naar koper. De Duitsers worden moeilijk. Zij tellen de vensters, de deurklinken enz. Zij lopen doorheen het ganse klooster, maar worden toch misleid. Allerlei zaken beginnen te ontbreken o.a. olie. Men heeft zelfs geen olie meer voor het godslampje in de kapel.

2-2-18

Anne Marie Snyers prit le saint habit sous le nom de Sœur Clara en souvenir de la 1ière supérieure Mère Clara qui fut aussi des Flandres.

17-02-1918.- Nog eens een huiszoeking naar koper. De Duitsers hadden opgetekend: 74 vensterpompen, 16 deurklinken (Er waren er veel meer), de koffiepote van de knechten, de wasketel.- Tien dagen later zijn er officieren gekomen omdat de zusters de bliksemafleidings niet wilden afbreken. Daar was echter niets aan te doen. Het moest. Petrus moest alles met kar en paard naar Hasselt voeren.

21-02-1918.- de Pierpont geeft zijn ontslag als Vrederechter. Alle magistraten van Limburg, Luik, Leuven en Brussel geven ontslag. Er wordt reeds zoveel gestolen. Wat zal het nu worden?

Maart 1918.- Al het overblijvende koper wordt weggestoken in de kapel. De Duitsers vinden niets meer.

De zusters slachten een varken. Er wordt twee nachten gewaakt opdat het niet zou gestolen worden.

Men mag ook geen wol meer in de matrassen hebben en ook geen hooi of stroo. Men moest ze vullen met papier of kapok.

Twee oude spinnewielen worden in orde gebracht en twee zusters spinnen de wol van de matrassen tot garen om kousen te stoppen.

08-04-18.- Om 9 uur 's avonds komen de Duitsers aankondigen dat er 200 gekwetsten zouden komen. Het externaat wordt aangeboden. De gekwetsten zijn echter niet gekomen.

10-04-18.- Een Duitser komt de stallen doorzoeken achter koeien die de zusters zouden verstoken hebben. Hij schreef heel veel op in een boekje. Men is echter niets komen halen. Men geraakte gewoon aan dat zoeken

2 februari 1918

Anne Marie Snyers neemt het heilig habijt aan onder de naam van Zuster Clara, als aandenken aan de eerste Mère Supérieure Clara die ook van Vlaanderen was.

van de Duitsers.

21-04-18.- Een Duitser in burger die zeer aanstellerig was, kwam informeren in welke taal werd les gegeven in het internaat. Hij verklaarde dat de religieuzen strafbaar waren. Er kwam echter geen gevolg.

Juli 1918.- Algemene huiszoeking in het dorp. In 't klooster wordt de hoeve doorzocht van onder tot boven. Zelfs de moestuin werd doorzocht. De zusters werden dan verplicht het volgende te leveren: enige vensterknoppen, de moor van de keuken, twee oude kranen, de inhoudsmaten in tin van het externaat.

16-08-18.- Weer huiszoeking. Een dertigtal Duitsers zochten twee en twee in het dorp. Zij kwamen tot viermaal toe in het klooster. In de hoeve vonden zij een koperen pomp, doch ze namen ze niet mee.

28-8-18

Sœur Benedicta eut le bonheur de prononcer les premiers vœux et Mère Rosalie les vœux perpétuels. Encore une fête de Communauté en temps de guerre. Sera-ce la dernière . On espère toujours !

15-09-18.- Sedert begin augustus is E.H. Van Heukelom, kapelaan te Herk, vertrokken naar Duitsland om voor de weggevoerden te zorgen. Hij verblijft te Keulen. Hij schrijft dat hij reeds het gefluit van de bommen kent, die van heel hoog vallen en dat hij reeds verschillende nachten heeft doorgebracht in de kelders. Het zijn de geallieerden die wat teruggeven aan de Duitsers.

09-10-18.- Een Duits dokter doorzoekt het ganse klooster om na te gaan of het kan dienen als militair hospitaal. De zusters zijn ongerust omdat zij 't enige klooster hebben dat niet bezet is.

10-10-18.- Er wordt vernomen dat de normaalschool in Hasselt ingenomen is en dat de zusters eruit weg moeten. Worden nog ontruimd: het klooster van Zelem en het Seminarie van Sint-Truiden. Sommige zusters pakken al in uit vrees te moeten vertrekken.

10-11-18.- Nog een bezoek van een Duits dokter om een lazaret in te richten in het klooster.

28 augustus 1918

Zuster Benedicta heeft het geluk haar eerste geloften uit te spreken en Mère Rosalie haar eeuwige geloften. Nog eens een feest in de gemeenschap tijdens de oorlog! Zal het de laatste keer zijn dat dit gebeurt? We blijven hopen!

11-11-18

Fin de la guerre voir notice spéciale.

11-11-18.- Wat een verandering !

De wapenstilstand is getekend. De Belgische vlag wappert aan alle gebouwen. Ongelooflijk en toch waar.

12-11-18.- Terugtocht der Duitse troepen. Er moet 240 soldaten logeren in het klooster. Het is de soldaten aan te zien dat ze naar huis gaan.

Sommigen zijn tevreden. Anderen weten niet welke houding aan te nemen. De officieren zijn niet op hun gemak.

13-11-18.- Grote terugtocht vandaag. Karren, kamions, auto's, infanteristen, cavalerie, alles dooreen.

14-15-16-17 nov. 18.- De terugtocht gaat onverminderd voort.... te voet, te paard, in auto's, in karren met paarden, muilezels en ossen. Soms wordt er gezongen, doch in 't algemeen zijn ze kalm.

Op de markt verkopen ze allerlei zaken, die ze waarschijnlijk onderweg gestolen hebben. Ze verkopen alles wat ze hebben, zelfs hun paarden.

Elke dag logeren er soldaten in het klooster.

18-11-18.- Vandaag ligt alles vol soldaten. Er logeren zeker 800 man en 12 officieren. Vier zusters houden de wacht, ieder een halve nacht.

19-11-18.- Vandaag logeert het hoofdkwartier in 't klooster. De zusters van Kermt hebben 200 Engelse gevangenen te logeren tijdens verschillende dagen.

20-11-18.- Vijf Engelse gevangenen eten de middag in het klooster. De Duitsers volgen zich op. Er komen er alle 2 à 3 dagen anderen.

21-11-18.- De laatste Duitsers zijn gisteren vertrokken. Het is niet te geloven.

De nacht was kalm.

Alles wordt zuiver gemaakt om de geallieerden te ontvangen. Dat was een groot werk.

In het dorp werden zelfs de straten gereinigd.

Op verschillende tijdstippen ontvangen de zusters Engelsen, Fransen en Belgen, die naar huis gaan. Arme mannen! Wat hebben ze geleden !

24-11-18.- Het doortrekken van een bataillon Belgische Cyclisten maakt de zusters 's morgens wakker. 's Middags komen er 150 voorbij. De

11 november 1918

Einde van de oorlog, zie specifieke notities.

burgers zijn geweldig onder de indruk.

Morgen verwachten ze de Cavalerie (Lanciers).

Heel het dorp is versierd met kleine dennen, triomfbogen, gierlandes en opschriften. Op de kiosk troont Mgr. Mercier, de Koning en de Koningin. De burgers wedijveren om de schoonst versierde gevel. Het klooster doet ook zijn best. De vlaggen van de geallieerden wapperen aan de gevel. De zusters van het externaat maken zich gereed om met de kinderen het Belgisch leger tegemoet te gaan.

25-11-18.- De Lanciers zijn voorbijgetrokken. Welke schonen soldaten ! Welk verschil met de Duitsers ! Gans Herk, het muziek voorop, gaat met de kinderen uit de school de Belgische troepen tegemoet tot halfweg Halen. Er wordt halt gehouden voor het klooster. De communiteit zit op het perron en de pensionairs staan aan de grille. Zij zingen het Belgisch Volkslied. Na dit volkslied treedt Kommandant de Thieu van Verviers vooruit en roept met klare stem: "Hip, hip, Hoera !" en "Vive le Roi". Hij bedankt daarna de bevolking in onvergetelijke termen.

Een abnormale gebeurtenis : Een auto met Duitse notabelen, omringd door Belgische cyclisten, stopt voor het klooster. De Duitsers moeten uitstappen en binnengaan bij de Hr. Aalmoezenier.- Het waren Duitse parlementairen die het materieel van de spoorweg dienden over te dragen aan de geallieerden. Die heren waren echter gewapend. Zij moesten hun wapens afleggen alvorens verder te gaan. Men hoorde de Commandant de Thieu zeggen tot de Belgische soldaten: "Restez calmes et dignes." Onvergetelijke scène !

Die scène herhaalde zich enkele dagen later. De auto was dan gevolgd door 150 Duitse soldaten. Heel Herk stond buiten en zag ze voorbijgaan. Toen de Belgische soldaten voorbijtrokken werd er eenstemmig geroepen : "Leve België; Leve de Koning." Aan de doortrekkende Duitsers toonden ze hun rug en dit zonder iets te zeggen.

Het klooster heeft heel veel Belgische soldaten gelogeerd. Zij werden altijd goed ontvangen. Zij hebben een hele legerstaf gelogeerd. Zij kregen de beste kamers en ook de spreekzalen tot hun beschikking. De zaal van de leerlingen en de klassen mochten door hen gebruikt worden. Gans het kwartier van de zusters werd ingenomen door militairen. Alles wat tot

het leger behoorde heeft in het klooster gestaan.

Alles was nu voorbij. Het was kalm geworden.

De kloosterlingen bereidden zich nu voor op 8 december 1918

"Verjaardag van de toewijding van België aan het H. Hart van Jezus."

Op 08-12-18 werd in de rijkversierde kapel van het klooster de overwinning gevierd en dank betuigd aan God.

1919

28-3-1919

En ce jour on fête le jubilé d'argent de notre bonne Mère Agnes. Qu'elle fut belle cette journée! Les Sœurs du noviciat comme la Communauté toute entière ont rivalisé pour rendre ce jour aussi heureux que possible pour cette bonne Mère si dévouée, si simple et si droite.

23-4-1919

Mère Alphonse et Mère Germaine ont eu le bonheur de prononcer en ce jour leurs vœux perpétuels et se donner entièrement au bon Dieu.

13-6-1919

Entrée de Josephine Huybrechts, sœur de Sœur Bénédicte. Cette jeune fille de 18 ans désirait ardemment se donner au bon Dieu.

12-8-1919

En ce jour on rémemorait la bataille de Halen de 1914, jour où nos braves soldats belges avaient donné une si grande preuve de leur bravoure. Les fêtes furent grandioses. Les écoles de tout le canton Herk et même encore d'autres représentaient des groupes dans le grand cortège qui fut formé.

Herk représentait l'Auge de la Victoire, Donk. Reconnaissance au Sacré-Cœur" Schakkebroek "La Reine Elisabeth avec un groupe de Croix Rouge " Kermt, Amour et Reconnaissance au Sacré Cœur de Jésus.

Dans chaque commune il y eut des fêtes de réjouissances publiques. On fait des cortèges et Herk ne veut pas être des moindres. Nos élèves forment des groupes représentant les industries des diverses provinces. Le Char de Triomphe qui nous échet fut le plus beau. Leon Thys y figurait comme Roi Albert. A ses pieds se trouvait à genoux "Le Kaiser" représenté par Pol Gevers

12-08-1919.- Men herdenkt de slag van Halen in 1914. Grootse feesten. De scholen van gans het kanton en nog anderen vormden groepen in de stoet.

Herk beeldde uit: De engel van de overwinning.

28 maart 1919

Vandaag vieren we het zilveren jubileum van onze lieve Mère Agnes. Wat een mooie dag! De zusters van het noviciaat hebben met de zusters van de Gemeenschap geconcurrerd om deze dag zo gelukkig mogelijk te maken voor deze goede Mère, zo toegewijd, eenvoudig en rechtschapen.

23 april 1919

Mère Alphonse en Mère Germaine hebben het geluk vandaag hun eeuwige geloften uit te spreken en zich helemaal aan de goede God te geven.

13 juni 1919

Intrede van Josephine Huybrechts, zuster van Zuster Benedicte. Dit jong meisje van 18 jaar wenst vurig zich aan God te geven.

12-08-1919.

Men herdenkt de slag van Halen van 1914, waar onze dappere Belgische soldaten zo een groot bewijs hebben geleverd van hun moed. Grootse feesten. De scholen uit het hele kanton en nog anderen vormden groepen in de stoet.

Herk beeldde uit: De engel van de overwinning.

Donk : Dankbaarheid aan het H. Hart.

Schakkebroek: Koningin Elisabeth met een groep van het Rode Kruis.

Kermt: Liefde en dankbaarheid aan het H. Hart van Jezus.

In elke gemeente waren er feesten. Men vormt stoeten en Herk wil niet achterblijven. Onze leerlingen vormen groepen die de nijverheden van de verschillende provincies uitbeeldde.

De "Triomfwagen" viel ten deel aan het klooster en was ook de schoonste. Leon Thijs verbeeldde Koning Albert. Aan zijn voeten lag de Kaiser (Pol Gevers) geknield.

Donk : Dankbaarheid aan het H. Hart.

Schakkebroek: Koningin Elisabeth met een groep van het Rode Kruis.

Kermt : Liefde en dankbaarheid aan het H. Hart van Jezus.

In elke gemeente waren er feesten. Men vormt stoeten.

Herk wil niet achterstaan. Onze leerlingen vormen groepen die de nijverheden van de verschillende provincies uitbeeldden.

De "Triomfwagen" viel ten deel aan het klooster en was ook de schoonste. Leon Thijs verbeeldde Koning Albert. Aan zijn voeten lag de Kaiser (Pol Gevers) geknield.

ANNALEN KLOOSTER 1914-1919

HERK-DE-STAD

Quelques évènements arrivés pendant la guerre
depuis le mois de Septembre 1914

Quelques évènements arrivés pendant la guerre depuis le mois de Septembre 1914

Enkele zaken die gebeurd zijn tijdens de oorlog sinds september 1914

1914

Vers la mi-octobre 1914 les cours au pensionnat se rouvrent. Nous avons pour commencer l'année scolaire les 19 enfants qui nous restaient et 4 belges des environs. C'était une époque bien triste, pas de nouvelles de nulle part. Mais nous bénissons le bon Dieu de pouvoir travailler à l'éducation et à l'instruction de nos enfants ! Le travail faisait oublier quelque jour l'épreuve et le jong de fer qui pesait sur nous.

Depuis le 1er jour de la guerre nous avons exposé une statue du S.C. de Jésus à la chapelle sur un petit trône bien simple - Devant cet autel de guerre nous L'invoquions, toute la communauté réunie, 4 fois par jour - au commencement nous y allumions 6 bougies. Plus tard il a fallu se contenter d'une petite bougie bien pauvre.

Chaque jour aussi avant l'??? du soir La Bien Mère priait en l'honneur des 7 douleurs et des 7 allégresses de St. Joseph.

3 f par semaine pénitence au réfectoire chaque jour chacun une demi heure de prières à la chapelle
qu'il y avait toujours une sœur le St Sacr. et chaque jour une sœur

Au mois de 9 bre 2 de nos enfants dont le père est Italien ont pu partir pour la Hollande accompagnée d'un Monsieur d'Amsterdam. Ce même Monsieur était déjà venu nous apporter de l'argent venu pour nous de l'Angleterre à l'adresse d'un ancien élève d'Amsterdam.- Attention providentiellement et paternellement délicate de la part de St Joseph ! Par cette même voie il nous est arrivé, la première année de la guerre, plusieurs dons en argent (de l'Angleterre)

Nous ne pouvons jamais assez bénir le bon Dieu de toutes les bontés à

De lessen in het internaat zijn rond midden oktober 1914 opnieuw gestart. Wij zijn het schooljaar begonnen met 19 kinderen die achtergebleven waren en 4 meisjes vanuit de omgeving. Het was een vrij droevige periode. Van nergens kwam er enig nieuws. Maar we danken de Goede God dat we kunnen les geven aan de kinderen. Het werk liet ons de moeilijke dagen en het juk op onze schouders vergeten. Sinds de eerste dag van de oorlog hebben we het standbeeld van het Heilig Hart in de kapel op een sokkel geplaatst. Voor dit oorlogsaltaar bidden we met ons allen om steun, 4 keer per dag. Wij begonnen eerst met 6 kaarsen aan te steken maar nu stellen we ons tevreden met een klein kaarsje. Elke avond bidt Moeder Overste ook de gebeden van de 7 smarten en 7 vreugden van de H. Jozef. Verder geven we 3 frank per week als boetedoening en bidden we elk elke dag een half uur in de kapel voor het H. Hart,

In november (1914) zijn 2 kinderen van Italiaanse afkomst met een man uit Amsterdam naar Nederland vertrokken. Dezelfde man had ons eerder al geld gebracht, geld dat vanuit Engeland naar een adres van een oud-leerling in Amsterdam was opgestuurd. Sint Jozef bewaakte en beschermde ons. Het eerste jaar van de oorlog zijn op dezelfde manier verscheidene giften en geld (vanuit Engeland) toegekomen.

We kunnen de goede God niet genoeg danken voor alle gunsten die we

notre égard. Nous étions vraiment dans le besoin (les dettes du nouveau bâtiment non achevé et pas de ressources présentes) la bourse de M. Assistante était toujours vide et les vivres bien cher. Pour les 13 9bre on a préparé pour la Rév. Mère une petite fête de guerre, dont Elle a joué beaucoup. Ce jour s'est passé dans une joie très intime, malgré la guerre. Dans l'après-midi M. Josephine dis à M. Emmanuelle !"Je ne sais ce que je sens, mais il me semble qu'aujourd'hui il nous arrivera malheur".

En effet vers le soir Mons. le Bourgemestre vient dire à la Rev. Mère que les Mères Anglaises ne sont plus en Sûreté, car il a ordre de venir leur dire officiellement le lendemain de se présenter à la commendature Allemande. - Les Mères Anglaises sont dans la consternation mais résolues de ne pas se présenter aux Allemands . Il faut donc qu'elles se cachent et s'y préparent toute la nuit. Elles se mettent en route de grand matin entre 2 et 3 heures par un beau clair de lune et au bruit du canon qui sonne au lointain - la voiture les suit avec Mère Jos ?ifo Barry et tous les bagages.

Elles restent cachées dans notre petit couvent à Schakkenbroek jusqu'à la Noël. Elles y étaient très à l'étroit mais plus ou moins en sûreté. Comme elles ne pouvaient jamais se rendre à l'église, nous avons fabriqué un joli petit tabernacle et la minime chapelle des Sœurs a pu abriter l'Hôte divin pendant ces semaines de réclusion. Monsieur le Curé venait y distribuer la Ste Communion tous les jours. Ce temps-là était un temps d'anxiété et de préoccupation pour la Rév. Mère.

Entre temps les études au pensionnat devaient se poursuivre et personne dans la maison ne pouvait connaître la cachette des prisonnières.

Ces prisonnières étaient M. Thérèse, Mère Emmanuelle, M. Josephine, Mère Agnès, M. Imelda et Mfs Barry Emmelin était restée ici mais ne pouvait se montrer aux étrangers, devant les Allemands elle pouvait au besoin, passer pour pensionnaire.

Quelle joie pour nous de voir revenir nos chères Sœurs la veille de Noël. Monsieur l'Aumônier les a recherchées, elles sont arrivées à la tombée de

mochten ontvangen. Die hebben we echt nodig om de schulden voor het nieuwe gebouw, dat nog niet af is, af te lossen en waar we de middelen niet toe hebben. De beurs van zuster Assistante is altijd leeg en het leven is erg duur. Voor de 13e november hebben we een klein oorlogsfeestje voor moeder overste georganiseerd waar ze veel muziek heeft gespeeld. Ondanks de oorlog was het een leuke dag geworden met zijn allen. In de namiddag zegt zuster Josephine tegen zuster Emmanuelle, "Ik weet niet, ik heb zo'n gevoel dat we ons vandaag nog aan iets ergs moeten verwachten."

En inderdaad, 's avonds komt de burgemeester tegen moeder overste zeggen dat de Engelse zusters niet meer in veiligheid zijn. Hij heeft de opdracht gekregen om hen officieel te komen zeggen dat ze zich de volgende dag moeten wenden tot de Duitse bevelhebber. De Engelse zusters zijn overrompeld maar ook resoluut in hun beslissing om niet naar de Duitsers toe te gaan. Ze moeten dus onderduiken en maken zich hier tijdens de hele nacht voor klaar. Later, tussen 2 en 3 uur in de vroege ochtend, vertrekken ze. Het is een heldere maan en in de verte is het geluid van een kanon te horen. Zuster Jos volgt met de auto en alle bagage.

Ze blijven in ons kleine convent van Schakkebroek tot Kerstmis ondergedoken. Ze waren er krap behuisd maar min of meer wel in veiligheid. Omdat ze nooit naar de kerk konden, hebben we een mooi klein tabernakel gemaakt en in de kleine kapel van de zusters werd de goddelijke hostie tijdens deze weken van afzondering bewaard. Mijnheer pastoor kwam elke dag de H. Communie uitdelen. Voor Moeder Overste was het een bange, zorgelijke tijd.

Ondertussen gingen de lessen in het pensionaat gewoon verder en niemand mocht de schuilplaats van de gevangenen kennen.

De gevangenen waren zuster Thérèse, zuster Emmanuelle, zuster Josephine, zuster Agnès en zuster Imelda. Zuster Barry Emmelin is hier gebleven maar ze kon zich nooit aan vreemden laten zien. Voor de Duitsers kon ze zich, wanneer dat nodig was, voordoen als een studente die in het pensionaat zat. Wat een geluk hadden we toen we onze zusters uit Schakkebroek terug zagen op Kerstavond! Mijnheer de aalmoezenier

la nuit, dans une obscurité complète par des chemins boueux qu'elles avaient de la boue jusqu'à la taille. Quelle fête le lendemain !! elles devaient cependant rester cachées pour les étrangers qui les croyaient bien loin d'ici ; au moindre éveil elles allaient se blottir dans leur cachette.

Au mois de novembre une dame Hollandaise est venue chercher 2 anglaises qui devaient partir par Vlissingue - Ce même mois le frère d'un de nos Mères, missionnaire au Congo, repartant malgré tout, pour sa mission a emporté un gros paquet de lettres pour l'Angleterre. c'était pr nos Sœurs et nos enfants Anglaises un ???? de joie au milieu de l'épreuve - Les réponses arrivaient parfois à une adresse en Hollande d'où une personne de confiance nous les faisait parvenir avec danger d'emprisonnement toutefois.

Le 28 Xbre une voiture à 2 chevaux s'arrête devant le couvent et nous amène un soldat belge en uniforme de la + rouge. Jugez de notre joie de voir un des nôtres, presque toute la maison est accourue pour le voir. C'était un envoyé du consulat américain pour chercher Melle Vera Colyer, réclamée par ses parents en peine.

Au second trimestre de cette année nous avions 6 élèves belges de plus.

Au mois de janvier Melle ? Balfour est cherchée par Mrs Dickson, une dame du comité Américain. Cette dame a pris l'adresse des parents des autres anglaises restées et au mois de mars, tout étant en règle, nous avons conduit nos enfants anglaises à Louvain. (non sans crainte car plusieurs, de plus de 14 ans, n'avaient pas de carte d'identité)

De là le comité Américain les a faits passer par la Hollande en Angleterre. Nous avons appris, par la Hollande, qu'elles étaient toutes arrivés à destination - les pauvres enfants avaient cependant dû attendre bien 3 semaines à Bruxelles, parce que Messieurs les Boches tardaient à remettre les papiers de passage voulus.

Il nous restait donc encore comme étrangère Elly et Anna Laty deux

was ze gaan halen en in volledige duisternis waren ze langs de modderige wegen, met modder tot aan hun middel, laat die avond aangekomen. Wat een feest was het 's anderendaags! Ze moesten zich natuurlijk voor vreemden verborgen houden die dachten dat de zusters ver weg van hier waren. Bij het minste onheil moesten ze zich in hun schuilplaats verstoppen.

In november is een Hollandse dame 2 Engelse meisjes komen halen die via Vlissingen moesten vertrekken. In dezelfde maand, is de broer van een van onze zusters, missionaris in de Congo, ondanks de toestand, terug naar zijn missie vertrokken. Hij nam een groot pak brieven voor Engeland mee. Die waren voor onze medezusters en kinderen in Engeland. Het zal in alle ellende een moment van vreugde geweest zijn. Antwoorden op onze brieven kwamen soms via een Nederlands adres waar een vertrouwenspersoon ze liet toekomen op risico van gevangenisstraf.

Op 28 december stopt er voor ons klooster een koets met 2 paarden met daarin een Belgische soldaat in het uniform van het rode kruis. Eindelijk konden we nog eens een van de onzen zien, wat een geluk! Zowat iedereen van het klooster is naar hem komen kijken. Hij was een gezant van het Amerikaanse consulaat die juffrouw Vera Colyer komt halen op dringend verzoek van haar ouders, die zich zorgen maken. In het tweede trimester dit jaar, kwamen er 6 Belgische leerlingen bij.

In januari (1915) is mevrouw Dickson juffrouw Balfour komen halen.

Mevrouw Dickson was lid van het Amerikaans Comité. Ze had de adressen van de overige Engelse studentes mee die nog gebleven waren en in maart was alles geregeld, we hebben de Engelse kinderen naar Leuven gebracht. (Dit was niet zonder angst want de meesten waren ouder dan 14 jaar en hadden geen identiteitskaart.)

Vanuit Leuven, heeft het Amerikaans comité er voor gezorgd dat ze via Nederland terug naar Engeland konden. Later hebben we via een Nederlander vernomen dat ze goed terug thuis zijn gekomen. De sukkels van kinderen hebben zeker 3 weken in Brussel moeten wachten omdat de heren moffen treuzelden om de nodige papieren te geven.

Blijven nog over:

Allemandes Américaines de Chicago, nées en Amérique elles considéraient ce pays comme pays natal. - Ernestine Cordova une Chilienne de Santiago (toutes trois inaccessibles à la poursuite des Allemands parce qu'elles sont Américaines et trop jeunes)
Emilie Cries, une anglaise amenée par une demoiselle Américaine. Mais dans sa 17e année (nous avons eu de l'anxiété pour elle, puis qu'elle n'avait pas de carte d'identité).

L'autorité Allemande s'est informé plusieurs fois si nous n'avions pas des personnes de nationalité étrangère dans l'établissement - Nous avons toujours donné une réponse évasive et on aurait dit que le S.C. de Jesus et St. Joseph aveuglaient nos ennemis.
Les Allemands sont souvent venus nous ennuyer cette première demi-année à cause du Lazaret que ns avons eu au commencement pour connaître le nom de plusieurs de ces soldats soit vivants soit morts.

Quelle triste année que l'année 1914-15 ! Nous n'avions pas de nouvelles de la guerre. Le canon tormait toujours. Mais nous priions et nous expériions !

Vers Pâques M. Andrée se sent malade. On croit d'abord a une légère indisposition mais le mal s'aggravant, le médecin est mandé et déclare un cas de diabète Sérieux. La chère Sœur a été vraiment héroïque de patience et de courage ; le mal la minait lentement et sûrement. Nous la voyions dépérir elle ne voulait pas laisser la classe, elle ne s'est vraiment alitée à l'infirmerie que 8 à 10 j. avant sa mort.

Elle était si résignée à la volonté de Dieu, la pauvre chère Sœur ! Nous faisons violence au ciel mais rien n'était capable d'enrayer cette incompréhensible maladie . Il a donc plu au Seigneur de rappeler à Lui notre chère Sœur le 10 juillet à la fleur de l'âge et encore au noviciat. Quel coup pour notre communauté et quelle lourde croix pour notre chère Révérende Mère. Mère Andrée était une personne très intelligente-diplômée régente et bien douée sous tous rapports , aimée de ses Sœurs et bien vue des enfants. C'était l'espoir de l'avenir pour le pensionnat ! Il nous reste la consolation d'avoir vu mourir notre chère Sœur, bien

Elly en Anna Laty, twee Duits-Amerikaansen uit Chicago. Geboren in Amerika, beschouwen ze dat land als hun vaderland.

Ernestine Cordova, een Chileense uit Santiago.

(Alle drie hadden ze de Amerikaanse nationaliteit en waren ze te jong om door de Duitsers te worden opgepakt.)

Emilie Cries, een Engelse, meegebracht door door een Amerikaanse juffrouw. Zij was al 17 jaar, we hadden schrik voor haar want ze had geen identiteitskaart.

De Duitse autoriteit heeft meerdere malen geïnformeerd of we geen personen van buitenlandse nationaliteit in het klooster hadden. We hebben altijd een ontwijkend antwoord gegeven en het leek erop dat door toedoen van het H. Hart van Jezus en St. Jozef onze vijanden ons blindelings geloofden.

De Duitsers zijn het eerste half jaar tot vervelens toe naar de slaapzaal gekomen om de namen van de meeste van die soldaten te kennen, hetzij levend, hetzij dood.

Geen triester jaar dan het jaar 1914-15! Geen nieuws van de oorlog. Nog steeds kanonschoten. Maar wij bidden en hopen!

Rond Pasen voelde M. Andrée zich ziek. Eerst dacht men aan een lichte ongesteldheid maar de pijn werd erger. De dokter werd ontboden en zei dat het een ernstige suikerziekte was. De lieve Zuster was heldhaftig in geduld en moed; de pijn ondermijnde haar langzaam maar zeker. We zagen haar wegwijnen maar ze wilde de klas niet verlaten en wilde echt niet het ziekenbed in dan tot 8 à 10 dagen voor haar dood.

Ze heeft zich neergelegd bij de wil van God, de arme, lieve zuster. We maakten ons boos op de hemel maar niets was in staat om deze onbegrijpelijke ziekte te stoppen.

Het heeft de Heer dus behaagd om onze geliefde zuster op 10 juli in de bloei van haar leven terug bij Hem te roepen terwijl ze nog in haar noviciaat zat. Wat een klap voor onze gemeenschap en welk zwaar kruis voor onze lieve Moeder Overste. Moeder Andrée was een zeer verstandige persoon, gediplomeerde regentes en zeer begaafd op alle gebied, geliefd door haar medezusters en graag gezien door de kinderen.

résignée à la Volonté de Dieu. Sa mort si calme nous a édifiées beaucoup. Je pense que jamais aucune Sœur décédée dans la communauté n'a eu autant de prières, après sa mort, que notre si regrettée consœur.

Het was de hoop voor de toekomst voor het pensioonaat. Rest ons de troost onze geliefde zuster te hebben zien sterven, zich overgevend aan de wil van de Heer. Haar zo kalme dood heeft ons erg gesterkt. Ik denk dat nooit een andere zuster, gestorven in onze gemeenschap, zoveel gebeden heeft gekregen na haar dood, dan deze, zo betreurde collega.

1915

1915

A l'externat on a beaucoup de besoin avec la soupe scolaire ; on vient aussi d'y ériger une école ménagère en règle, soutenue par le comité de secours et tout cela marche à merveille.

1915 août

premier anniversaire de la bataille de Haelen - il y a foule ! - Les Allemands fêtent leur victoire !!!! Comment donc peuvent-ils être aveugles de la sorte !!

Il y a un cimetière d'Allemands à Zelck, à Loxbergen - quelques tombes au cimetière de Herck-la-Ville - Ils les entretiennent eux-mêmes.

9 août 10-11-12-13

Cinq Allemands doivent venir dîner au couvent ces 5 jours.

Les Belges ont fêté religieusement le premier anniversaire de la bataille de Haelen on a rarement eu une telle affluence de monde.

1915

Op het externaat heeft men veel werk met de schoolsoep; we hebben er ook een huishoudschool opgericht, ondersteund door het hulpcomité en dat alles werkt perfect.

1915 augustus

Eerste verjaardag van de slag van Halen. Wat een volk! De Duitsers vieren hun overwinning!!! Hoe kunnen ze zo blind zijn? Er is een Duits kerkhof, in Zelk, in Loksbergen, enkele graven op het kerkhof van Herck-de-Stad, die ze zelf onderhouden.

9, 10, 11, 12 en 13 augustus

5 Duitsers moeten gedurende deze 5 dagen op het klooster komen eten. De Belgen hebben deze eerste verjaardag van de slag van Halen op een religieuze manier gevierd. Men heeft er zelden zo een stroom aan mensen gehad.

Le 1er mai Emily Cries (anglaise restée pendant la guerre) fut reçue dans le giron de notre Mère la St. Eglise. Rendons grâces à Dieu pour cette innigne faveur !

Le 15 mai nous est arrivée une postulante converse native de Stevoort. Huybrechts. Elle partit pour Overpelt le 21 juillet et y fit vêtue le 28 août de la même année.

25 Juillet.

Il est défendu à partir d'aujourd'hui de torrifier du blé ou du froment en remplacement du café. (Le café va 11 fr. le kilo). Au commencement du mois on a dû déclarer la quantité de pommes de terre qu'on espère récolter - Tous les champs sont mesurés par les Allemands on a même compté les plants des pommes de terre dans les jardins - Les vivres sont très chers - La divine Providence veille sur nous. Le Comité du ravitaillement établi à protéger et fournir par les Américains pourvoit à tout.

Il y a un comité de Secours établi dans toutes les communes tout cela est merveilleusement organisé. Mère Ignace dirige la soupe - il y a maintenant la soupe scolaire et la soupe populaire et l'école ménagère - Les enfants de l'externat reçoivent une tartine et du lait au matin et de la soupe à midi. Le comité pourvoit à tout cela - Grâce à Dieu.

Le 2 7bre Le gros cheval de labour est requisitionné par les Boches - Petrus¹¹ est inconsolable. C'est une grande épreuve pour nous. Il nous reste encore le vieux cheval de voiture, plus en état de faire le travail voulu.

12 7bre

Aujourd'hui 12 7bre Mère Berchmans, nièce de Mère Assistante a le bonheur de se consacrer au Seigneur par l'émission des premiers vœux.

¹¹ (Vandermeulen Pierre Kersbeek 10/1/1855-Herk 24/6/1922)

Op 1 mei werd Emily Cries (een Engelse die gebleven was tijdens de oorlog) ontvangen in de schoot van onze Moeder de H. Kerk. Dank aan God voor deze grote gunst

Op 15 mei is een postulante gekomen, geboren in Stevoort. Huybrechts. Zij vertrok op 21 juli naar Overpelt en nam er het kled aan op 28 augustus van datzelfde jaar.

25 juli

Vanaf vandaag is het verboden om koren of tarwe te branden als vervanging van koffie. (Koffie kost 11 frank per kilo). In het begin van de maand heeft men de hoeveelheid aardappelen die men meende te kunnen oogsten moeten aangeven. Alle velden zijn door de Duitsers opgemeten en men heeft zelfs de aardappelplanten geteld in de groentetuinen. Het eten is erg duur. De goddelijke voorzienigheid waakt over ons. Het Comité van de voedselvoorziening, opgericht door de Amerikanen om bescherming en voedsel te geven, voorziet alles. Er is een hulpcomité in alle gemeenten gevestigd en dat is prachtig georganiseerd. Moeder Ignace zorgt voor de soep. Er is nu de schoolsoep, de gaarkeuken en de huishoudschool. De kinderen van het externaat krijgen 's morgens een boterham met melk en 's middags soep. Het comité voorziet dat allemaal. God zij dank!

Op 2 september is het grote werkpaard door de Duitsers gevorderd. Petrus is ontroostbaar. (Peter Vandermeulen Kersbeek 10/1/1855-Herk 1922/06/24). Dit is een grote beproeving voor ons. Enkel het oude paard voor de koets blijft nog over maar die is niet meer in staat om het gewenste werk te doen.

12 september

Vandaag, 12 september, Moeder Berchmans, nicht van Moeder Assistente heeft het geluk om zich te wijden aan de heer door middel

Eté 1916

Affiches Allemandes : Défense de se promener dans les champs avec ou sans chien. Défense de fumer dans les champs ou de circuler avec des allumettes en poche. - Défense de se promener dans les champs sans être muni de bêche, fourche etc. Défense de laisser sortir les pigeons sauf de 2 à 6 h.

Pour le 10 août la Belgique entière sera Allemande.

Les garçons qui viennent signer à la maison communale ne peuvent avoir ni canne, ni parapluie et doivent saluer et ôter soit casquette soit chapeau. Il est défendu de dire que les pommes de terre requisitionnées partent pour l'Allemagne !!

Défense d'avoir plus de 100 kgr de carburant. Les cabaretiers sont tenus de faire la lumière toute la nuit (le pétrole se vend 3 fr. le litre)

20 8bre

Vers la fin du mois de juin M. Josephine se plaignait d'une légère tumeur sous le bras, qui ne voulait pas disparaître inquiétait l'infirmière. Celle-ci fit venir le docteur. Il était bien temps car celui-ci déclare que le cas est très grave et nécessite une opération. N'étant pas munie d'une carte d'identité la pauvre malade ne peut donc quitter le couvent et l'opération se fait à l'infirmierie par Mr. Debaisieux de Louvain assisté par les docteurs Robijns et Vanweddingen. Toute la communauté dans l'anxiété et la peine a fois violence au ciel. L'opération avait réussi, selon la déclaration de ces Messieurs. En effet M. Jos se remettait tout doucement. Elle put même revenir en classe et finir l'année scolaire. Ce mieux apparent ne devait hélas ! pas durer car vers le 20 août un mal aigu la reprend, qui, cette fois, ne pardonna pas ! M. Josephine dut se remettre au lit et ne le quitta plus. Elle a beaucoup souffert la pauvre Sœur !

Mais elle a été admirable de courage et de résignation ! Cependant mourir à son âge était pour la chère Mère un énorme sacrifice. Elle aurait aimé travailler beaucoup encore pr la communauté et au bien des âmes. Elle disait à une consœur qui venait la voir : " You dont understand, I have to die" paroles, qui faisaient comprendre le grand Sacrifice que le

van de eerste geloften.

Zomer 1916

Duitse affiches: Verboden door de velden te wandelen met of zonder hond. Verboden te roken op het veld of er met lucifers in de zakken rond te lopen. Verboden in de velden te zijn zonder spade of riek. Verboden de duiven uit te laten vliegen behalve van 2 tot 6 uur.

Tegen 10 augustus zal heel België Duits zijn.

De jongens die op het gemeentehuis komen tekenen mogen geen stok of paraplu bijhebben en moeten groeten, de pet of de hoed afnemen. Het is verboden te zeggen dat de aangeslagen aardappelen naar Duitsland vertrekken!! Het is verboden meer dan 100 kg carbid te hebben. De herbergiers zijn verplicht om de hele nacht het licht aan te laten.

(Petroleum kost 3 fr. per liter)

20 oktober

Eind juni kloeg M. Josephine over een kleine tumor op haar arm; omdat dit niet wou weggaan, werd de verpleegster ongerust. Ze ging naar de dokter. Het was hoog tijd want hij zei dat het zeer ernstig was en een operatieve ingreep nodig was. Zonder een identiteitskaart kon de sukkel het klooster niet verlaten en de operatie diende te gebeuren in het ziekenhuis van Leuven door Dokter Debaisieux, geassisteerd door de dokters Robijns en Vanweddingen. Heel de communiteit was bezorgd en bedroefd en vervloekte de hemel. De operatie was een succes volgens de verklaringen van deze heren. Inderdaad moeder Josephine herstelde zachtjes aan. Ze kon zelfs terug naar de klas om het schooljaar af te maken. Het mocht niet lang blijven duren. Rond 20 augustus kwam de pijn weer opzetten en deze keer zonder pardon. Moeder Josephine moest terug het bed houden en heeft dat niet meer verlaten. De arme Zuster heeft veel geleden!

Maar ze was bewonderingswaardig door haar moed en berusting. Zo opeens sterven op haar leeftijd was voor de lieve Moeder een enorme opoffering. Ze hield ervan om hard te werken voor de gemeenschap en voor het goed van de zielen. Ze vertelde tegen een collega die haar was komen begroeten: "Jij begrijpt het niet, ik moet sterven", woorden die

bon Dieu demandait à cette âme. Elle a cependant pris généreusement le dessus car à la Mère qui la remplacait en classe elle disait gaiement : voyons, mon temps est passé, je vais me reposer; il faut prendre les choses comme le bon Dieu les envoie. Il vous met la croix sur les épaules, courage ! et en avant ! - Voici les clés, vous chercherez peut-être longtemps mais vous trouverez le tout - Le funeste mal faisait son ??? et , peinture etc. - il y a beaucoup de chevaux à la ferme - on raconte que les relations diplomatiques entre les Etats Unis et L'Allemagne sont rompus. L'américain , dirigeant le comité à Hasselt, est parti.

lieten verstaan welk groot offer de goede God aan deze ziel gevraagd heeft. Ze heeft dit erbij genomen want tegen de Mère die haar klas had overgenomen, zei ze op een vrolijke manier: Kijk eens, mijn tijd is gekomen, ik ga rusten. Je moet de dingen nemen zoals God ze stuurt. Hij legt u het kruis op de schouders, heb moed! En vooruit!. Hier zijn de sleutels, je zoekt misschien wat lang maar ge zult alles vinden. De dodelijke ziekte maakt.... Er zijn veel paarden op de boerderij. Men zegt dat de diplomatieke betrekkingen tussen de Verenigde Staten en Duitsland zijn verbroken. De Amerikaan, die het Comité in Hasselt leidde, is vertrokken.

9 février

Les Allemands veulent faire un lazaret au couvent. (Il y a bien 60.000 Allemands dans les environs et leurs malades seraient transportés ici) . Quand il arrive un Allemand il forme 1-2-3 pr M. Madeleine et vite la Rev Mère monte à la chapelle et les Sœurs prient et voilà ce qui fait que M. Mad. réussit à les tenir hors du couvent. Elle propose donc l'externat - bon ! mais il faut fournir le tout literie ! meubles ! linge. Plus tot tous les sacrifices possibles que de les avoir dans le couvent - Aussi faisons nous l'impossible pour les contenter

15 février

On parle d'une visite domiciliaire pour la cuivre ! ... Grand déménagement de tous les trésors !! recherche de cachettes sûres ??

16 fevr

Les troupes à la ferme sont parties-Quel désordre où ils ont passé ! Nouvelle demande de lits et autres choses pr l'externat ! - La classe de M. Ignace et de M. Julienne marche Mais voilà qu'aujourd'hui de nouvelles troupes arrivent. Une seconde croix rouge à l'externat (deux différents régiments - ils se chamisellent entre eux -. Tout est plein d'Allemands et de chevaux à la ferme et au desous de la boulangerie. Que de peines pr les tenir hors du couvent. le Sacré C. de J et St. Joseph nous protège visiblement.

Affiche 19 février commandant la fermeture des classes. Le charbon coûte 80 fr. les 1000 Kgr. Les enfants externes viennent après la Messe avec les Sœurs pr chercher leur tartine et boire le lait, ils emportent la soupe chez eux.

Mère Madeleine et M. Julienne vont à la maison communale où siegent des Allemands. - Elles doivent faire déposition des dommages causés par les troupes à Kermt en 1914.

9 mars.

Le tram pr Hasselt ne roule plus - Les Allemands enlèvent les rails - Les

9 februari

De Duitsers willen een quarantaineplaats in het klooster opzetten. (Er zijn zo'n 60.000 Duitsers in de omgeving en hun gewonden worden naar hier vervoerd). Wanneer er een Duitser aankomt, wordt M. Madeleine in 1-2-3 op de hoogte gebracht en gaat Moeder Overste met de zusters naar de kapel om er te bidden en op deze manier slaagt M. Mad. erin om ze (de Duitsers) buiten het klooster te houden. Ze stelt het externaat voor. Goed! maar dan moet men wel alle bedden, meubels en beddegoed naar daar brengen. Liever al deze opofferingen dan de Duitsers in ons klooster te hebben. Wij doen het onmogelijke om hen tevreden te stellen.

15 februari

Men spreekt over een huiszoeking voor het koper! ... Een grote verhuis van alle schatten !! maar waar een veilige schuilplaats vinden?

16 februari

De troepen hebben de boerderij verlaten maar wat een rommel hebben ze achter gelaten. Er is een nieuwe vraag gekomen naar bedden en andere zaken voor het externaat. De klassen van M. Ignace en M. Julienne functioneren maar vandaag zijn er nieuwe troepen aangekomen. Er wordt een tweede rode kruis-post in het externaat geïnstalleerd. (deze is van een ander regiment en ze bakkeleien ondereen). Alles zit vol Duitsers, de paarden staan in de stallen en achter de bakkerij. Wat een moeite moeten we allemaal doen om ze buiten het klooster te houden. Het H. Hart van Jezus en Sint Jozef beschermen ons duidelijk. Een affiche van 19 februari informeert aangaande het sluiten der klassen. Steenkool kost 80 fr. per 1000 kg. De externe kinderen komen na de mis met de zusters mee voor een boterham en drinken een glas melk. De soep nemen ze mee naar huis.

Mère Madeleine en M. Julienne gaan naar het gemeentehuis waar de Duitsers zitten. Ze moeten een bewijs krijgen voor de schade die de (Duitse) troepen in Kermt in 1914 hebben aangericht.

9 maart. De tram naar Hasselt rijdt niet meer. De Duitsers hebben de sporen opgebroken. Brieven komen een keer per dag via Schulen. De

lettres viennent par Schulen, un courrier par jour.

Les croix rouges quittent l'externat !!

10 Mars

Hier soir visite de 4 Allemands pour avoir une aile du couvent pr lazaret. Après beaucoup d'hésitation ils veulent se contenter de l'externat - Merci mon Dieu ! Il leur faut la cuisine le tout enfin - La soupe scolaire est transférée à la menuiserie au bout de la ferme - il faut déplacer les fournimes - L'école ménagère se ferme au couvent dans la salle des petites.

12 mars.

Le tram de St. Trond est supprimé. Il circule encore pr le compte des Allemands pour le transport de tous les gros arbres qu'ils ont fait abattre. Petrus a du aller avec son vieux cheval à Berbroeck et Kermpt pr charrier des arbres.

Le 2 Mars 1917

Il a plu au Seigneur d'appeler à Lui presque inopinément Mjfs Barry car elle s'est trouvé mal subitement, n'étant pas même indisposée la veille. Elle n'a été que 5 jours alitée. Le bon Dieu a trouvé cette Mère droite et loyale mûre et prête pour le Ciel. Tereza, ainsi que ns l'appelions, une Irlandaise, née en Australie, vivait avec nous depuis tantôt 40 ans. C'était une personne de confiance, qui faisait les commissionnaires et les voyages pr la communauté; elle recherchait et reconduisait les anglaises. C'était une personne tout d'une pièce mais très pieuse et fort consciencieux on pouvait avoir en elle confiance pleine et entière, elle prenait à cœur les intérêts de la communauté puis elle était d'une délicatesse exquise ce qui est une qualité port appréciable pour une personne vivant dans un couvent. Plus jeune elle dit un jour à la Rev Mère " Je ne suis pas digne d'être l'Epouse du Seigneur. Mais je serai, moi la servante des Epouses de Jésus"- paroles, sublime de simplicité chrétienne! Teresa était encore une personne - dévouée s'il en fut. elle ardoit à soigner les malades - C'était elle qui les veillait sans relâche - les Sœurs ont leur besogne et je puis dormir le jour disait -elle. - Elle faisait aussi souvent la fonction de portière. - Après tout cela qu'on juge si Mfs Barry laisse un grand vide !

deux rode kruis-posten verlaten het externaat!!

10 maart

Gisterenavond bezoek van 4 Duitsers gehad. Ze willen een vleugel van het klooster hebben als slaapruijnte. Na lang aarzelen hebben ze zich tevreden gesteld met het externaat. Merci God! Ze moeten de keuken en eigenlijk alles hebben. De schoolsoep is verplaatst naar het afdak op de hoek van de boerderij - de stoven dienden verplaatst te worden- De huishoudschool in de zaal van de kleintjes in het klooster, wordt gesloten.

12 maart.

De tram naar St. Truiden is opgeheven. Hij wordt nog gebruikt voor rekening van de Duitsers voor het transport van de grote bomen die men omgehakt heeft. Petrus moest met zijn oud paard naar Berbroek en Kermt gaan om bomen met de kar te vervoeren.

2 maart 1917

Het heeft de Heer behaagd, bijna onverwachts, Mej. Barry tot zich te roepen, want ze is plotseling flauw gevallen, de avond ervoor was er nog niets aan de hand. Zij lag pas vijf dagen te bed. De goede God vond deze rechtschapen en loyale Mère, rijp en klaar voor de Hemel. Tereza zoals wij haar noemden, een Ierse geboren in Australië, leefde nu 40 jaar met ons. Ze was een persoon van vertrouwen, die de boodschappen en de reizen voor de gemeenschap deed. Ze zocht en bracht Engelse meisjes weer naar huis. Het was een vrouw uit een stuk maar erg vroom en zeer nauwgezet. Men kon haar volledig en helemaal vertrouwen. Ze nam de belangen van de gemeenschap ter harte, had een verfijnde keurigheid over zich wat een zeer gewaardeerde kwaliteit was voor een persoon die in een klooster leefde. Toen ze jonger was zei ze op een dag tegen moeder overste: "Ik ben niet waardig om de bruid van de Heer te zijn. Maar ik zal de dienaressen van de bruiden van Jezus zijn". Prachtige en eenvoudige christelijke woorden. Teresa was nog iemand die zich volledig wijdde aan het verzorgen van zieken. Zij was het die voortdurend onvermoeibaar waakte - de zusters hebben hun werk en ik kan door de dag slapen zei ze. Dikwijls deed ze ook de deur voor de

Elle était de la maison on était si habituée de la voir partout. C'était une figure caractéristique originale au possible - Elle était unique pr langage, manière, habillement, pour tout ; mais tout cela était reçu parce que c'était Mfs Bany. Nous regrettons donc notre chère Teresa comme une consœur et elle aura une bien large part dans nos prières. Il est bien certain qu'elle priera pour nous là-haut et qu'Elle nous obtiendra beaucoup de grâces et de bénédictions !

18 Mars 1917

Un aumônier militaire all.. a dit la messe dans notre chapelle pr les soldats du régiment. La Bien Mère a défendu aux Sœurs d'y assister. Il y a beaucoup de troupes qui passent
Avril

Plusieurs garçons de Herck déportés en Allemagne sont revenus - le neveu de Bona aussi.

2 avril

Les soldats à l'externat ont superposés des pupitres et sont montés au grenier d'où ils volent l'avoine que Petrus y avait caché et le butin de guerre de M. Madeleine restant de la bataille de Haelen pr le musée

Les vivres sont excessivement chers :

Laine à tricoter 80 fr. le Kgr.

Pétrole 10 à 12 fr. le litre

savon vert 14 fr. le kgr.

Café 15 à 25 fr. le Kg

Graine 20 fr. le ...

Beurre 18 fr le Kgr

Oeufs 60 à 80 cnes pièce

Les étoffes sont d'un prix inabordable

Jour de Pâques 1917

Messe militaire 54 militaires dans notre belle chapelle luminante de propreté ! Il y a des officiers qui ont eu l'audace de se mettre dans les salles des Sœurs et un à la place de la Rév Mère. Ils sont Allemands partout où ils sont ! C'est tout dire !

bezoekers open. - Mfs. Barry zal een grote leegte nalaten! Ze was vergroeid met dit huis, men was zo gewoon haar overal te zien. Ze was een uiterst originele en karakteristieke figuur. Ze was uniek in haar taal, haar manier van doen, haar gewoonten, alles. Alles werd van haar aanvaard omdat het Mej. Barry was. Wij betreuren dus onze geliefde medezuster Teresa, ze zal uitgebreid in onze gebeden herdacht worden. Het is zeker dat zij van daar boven voor ons bidt en dat we door haar veel genaden en zegeningen zullen verkrijgen.

Een Duitse legeraalmoezenier heeft in onze kapel de mis voor de soldaten van het regiment gedaan.

Moeder overste heeft de zusters verboden de mis bij te wonen.

Er komen veel troepen voorbij.

April

Verscheidene jongens van Herk die naar Duitsland waren overgebracht, zijn terug gekomen - ook de neef van Bona.

2 april

De soldaten in het externaat hebben de lessenaars opeen gezet en zijn naar de zolder gegaan waar ze de haver, die Petrus er verstopt had, en het oorlogsverslag van M. Madeleine over de Slag van Halen, bestemd voor het museum, hebben gestolen.

De levensmiddelen zijn buitensporig duur.

Breiwol: 80 fr. per kg.

Petrol: 10 à 12 fr. per liter.

Groene zeep: 14 fr. per kg.

Koffie 15 à 25 fr. per kg.

Graan 20 fr. per ...

Boter 18 fr. per kg.

Eieren 60 à 80 cent per stuk

Stoffen zijn onbetaalbaar

Pasen 1917

Militaire mis met 54 militairen in onze mooie verlichte, propere kapel! Er zijn officieren die de brutaliteit hadden om op de stoelen van de zusters en een op de plaats van Moeder Overste te gaan zitten. Het zijn en blijven Duitsers! Daarmee is alles gezegd!

De nouvelles troupes pr Herck sont arrivées. Ils ont l'air un peu déprimés nous semble-t-il.

Les Sœurs de l'externat font classe un peu partout. Mère Ignace pr les grandes à l'école ménagère M Bernarde au noviciat l'école gardienne des fois au calorifère du pensionnat.

14 avril

M. Ignace a obtenu l'usage de son local les autres maitresses continuent à faire classe au couvent.

18 avril

M. Anna a risqué d'emmener Emmily et Ernestine en promenade à Kermpt. Elles sont arrêtés en chemin pour leur carte d'identité.

Heureusement qu'elles purent en être quittes pr la peur.

La nuit à 11 h. des All. en auto sont venus sonner à la porte. Ils étaient à la recherche d'un aeroplane, qui disaient ils était tombé près du château de Herck. M. M. descendu en costume de nuit avec une Sœur les a envoyés chez de Pierp ou chez Van Willigen. Ce matin à 5 h. un blessé fut conduit à la Croix rouge. Ce midi sont passés, sur 2 wagons autos, les débris de l'aeroplane.

24 Avril

La nuit est arrivée une dépêche aux Allemands, ordonnant leur départ pour le front. Ils doivent emballer à la hâte, ils n'ont pas l'air emballés du tout. De soldats ont demandé des prières aux Sœurs, disant qu'ils allaient tous à la mort.

29 avril

Encore une messe militaire à la chapelle - Ces soldats ont laissé une réelle mauvaise odeur après eux - il n'y a pas moyen de la faire sortir de la chapelle.

1er mai

Ce matin nous avons eu la visite du Président (dr. Zivil Verwaltung)? M. Madeleine a dû passer par un interrogatoire en règle. Quel ordre êtes-vous ? Y a-t-il beaucoup de couvents de votre ordre dans la province ?

Nieuwe troepen voor Herk zijn aangekomen. Ze zien er neerslachtig uit lijkt ons. De zusters van het externaat geven zowat overal les. Mère Ignace aan de groten in de huishoudschool, Mère Bernard in het noviciaat, de kleuterschool en soms naast de verwarmingsketel van het pensionaat.

14 april

Mère Ignace mag haar leslokaal blijven gebruiken, de andere onderwijzeressen blijven les geven in het klooster.

18 april

Mère Anna heeft het geriskeerd om Emmily en Ernestine mee te nemen op wandeling in Kermt. Zij zijn onderweg tegengehouden om hun paspoort te laten zien. Gelukkig kwamen ze er met de schrik van af. 's Nachts om 11 uur zijn de Duitsers met de auto aan de poort komen bellen. Ze waren op zoek naar een vliegtuig, waarvan ze zegden dat het naast het kasteel van Herck was gevallen. Mère M is naar beneden gekomen in nachtkledij en met een andere zuster hebben ze de Duitsers vergezeld naar de Pierpont of naar Van Willigen. Vanmorgen om 5 uur, is er een geblesseerde binnen gebracht op het Rode Kruis. Vanmiddig zijn op 2 auto's met aanhangwagen, de overschotten van het vliegtuig voorbij gekomen.

24 april

Vannacht is een spoedbericht voor de Duitsers toegekomen met het bevel zich klaar te maken om naar het front te vertrekken. Ze moeten alles inderhaast inpakken maar hebben er de plaats niet voor. De soldaten hebben de zusters gevraagd voor hen te bidden, ze zegden dat ze allemaal dood gingen.

29 april

Nog een militaire mis in de kapel. Deze soldaten laten een echte vieze stank achter. Die is met geen middel uit de kapel te krijgen.

1mei

Vanmorgen hebben we het bezoek gehad van de Voorzitter (Civiele Administratie) Mère Madeleine werd volgens gewoonte ondervraagd. Van welke orde bent u? Zijn er vele kloosters van uw orde in de

Combien d'élèves avez-vous - Quel âge ont-elles? Que leur enseignez - vous - Pourquoi l'aile gauche du bâtiment est-il inachevé - La croix rouge à l'externat est-elle du gouvernement Allemand ? tant et plus ! -- L'interrogatoire fine, le Boche prend poliment congé. - Grand émoi dans la maison on est intrigué car pour qu'un si gros bonnet ce déränge , il faut qu'il y ait une raison ! laquelle ? ...

Il y a constamment des avions qui passent.

2 mai

on vientquisitionner le fil de fer barbelé

5 mai

on n'a plus que du pain noir à manger !

14 mai

Les soldats de la croix rouge sont parties ; il y aura à nettoyer !! Ils ont brûlé les couvercles des lieux d'a?ance !

Juillet

Il y a des réfugiés des Flandres arrivés à Donck, Halen , Loxbergen.

9 Juillet

on annonce 140 réfugiés pour ce soir - on prépare tout à la Salle de communauté pr les recevoir - Ils sont arrivés à 9 h 1/2 du soir. Pauvres gens !! Nous leurs avons decoi à manger. Ils doivent loger aux externat jusqu'à ce qu'ils soient tous casés - Quel spectacle navrant ! Ils viennent de Wervick et de Menen - tous gens de la bonne bourgeoisie. Il y a parmi eux, un monsieur sourd-muet et presque aveugle - une femme aveugle - une jeune femme avec un enfant de quelques semaines - une jeune femme a perdu les enfants en route. Nous logeons une famille au dessus de la boulangerie et une autre à l'externat à l'école ménagère - Tous ces réfugiées sont venus prendre leur repas au couvent pendant 8 jours . Après cela ils ont tous été installés chez les particuliers. C'est la seconde fois que les allemands chassent ces gens à Deynze et maintenant ici.

18 juillet

Un soldat allemand est venu inspecter la cuisine, la chambre à pain et la cave à viande. Il était étonné de la petite quantité de viande préparé pr le dîner. Sr Véronique était sur des épines de peur qu'il ne trouve ses

province? Hoeveel studenten heeft u? Hoe oud zijn ze? Wat leer je hen? Waarom is de linker vleugel van het gebouw niet voltooid? Het Rode Kruis van het externaat is dat van de Duitse regering? Dat en nog meer! De ondervraging loopt ten einde, de mof neemt beleefd afscheid. Grote beroering in huis, men is verbaasd, er moet toch een reden zijn waarom zo'n kopstuk zich komt moeien! Maar welke!

Voortdurend vliegen er vliegtuigen over.

2mei

Men komt de prikkeldraad opvorderen

5 mei

Er is enkel nog maar zwart brood te eten!

14 mei

De soldaten van het rode kruis zijn vertrokken; men zal moeten gaan kuisen. Ze hebben de deksels van... verbrand.

Juli - Er zijn vluchtelingen uit de Vlaanders in Donk, Halen en Loksbergen aangekomen.

9 juli

Men heeft 140 vluchtelingen voor vanavond aangekondigd. Men maakt in de gemeenschapsruimte alles klaar om hen te ontvangen. Ze zijn om half 10 aangekomen. Sukkels!!, We hebben hen eten aangeboden. Ze kunnen in het externaat slapen totdat het volgepropt ligt. Triest schouwspel! Ze komen van Wervik en Menen-allemaal zijn het mensen van de gegoede burgerij. Onder hen is er een doofstomme heer, een blinde vrouw, een jonge vrouw met een kind van enkele weken oud, een andere jonge vrouw die haar kinderen onderweg is verloren. We leggen een familie boven de bakkerij te slapen en een ander krijgt onderdak in het externaat in de huishoudschool. Al deze vluchtelingen zijn 8 dagen in het klooster komen eten. Daarna zijn ze allemaal bij particulieren ondergebracht. Het is al de tweede keer dat de Duitsers deze mensen weggagen. Eerst naar Deinze en nu naar hier.

18 juli

Een Duitse soldaat is de keuken komen inspecteren, de kamer waar het brood lag en de kelder voor het vlees. Hij was verwonderd over de kleine hoeveelheid vlees die voor het middagmaal bereid was. Zuster

cachettes ! Le boche reviendra à l'arrivée de la viande de Hasselt
vendredi prochain ! Un homme averti en vaut deux !!!

19 juillet

Von Falkenhausen gouverneur de la Belgique, est passé ici hier . Il avait fait afficher son passage à Haelen attendait-il une ovation peut-être ? - Il aura eu une déception !!

12 août

L'affiche pr le cuivre est arrivé avec ordre de livrer à Schuelen le 16 août - Qu'ils y aillent !! Messieurs les Boches !!

Le 15 aout

il nous est arrivé comme postulante Mademoiselle Marie Sneyers, jeune fille de très bonne famille - réfugiée avec ses tantes chez nos Sœurs à Kermt - elle est diplômée. Grâce du bon Dieu que nous apprécions, pour laquelle nous Lui témoignons notre vive gratitude. Elle part pr Overpelt le 15 Xbre pr y prendre l'habit le 2 fevrier 1918.

17 août

Le 17 août 1917 fut encore un jour de joie intime. Ce jour-là M. Madeleine et Sr Jeanne eurent le bonheur de célébrer leur jubilé de 25 ans de profession. Leur consoeur de profession St Martha jouit déjà 17 ans du bonheur éternel. Donc au ciel et sur terre encore une fête jubilaire en temps de guerre. Elle n'en fut cependant pas moins célébrée avec entrain et religieuse garelé. Chacune contribua à rendre la fête aussi agréable que possible . Les 2 Jubilaires eurent le bonheur de faire la retraite annuelle avant le jubilé grâce, qui favorisa en plein la préparation à ce beau jour. Pendant que les Jubilaires jouissent en paix de leur fervents colloques Les novices, 5 en nombre, eurent le temps de préparer la fête pour la Mère - M??? et pour l'infirmière, Sr Jeanne. Tout le monde se surpassa pour faire honneur aux Jubilaires et pour réjouir la communauté. Bénissons le Seigneur de toutes les grâces accordées aux Jubilaires et à la communauté.

Véronique zat er ongemakkelijk bij, schrik dat hij wat ze verborgen had, zou vinden. De mof zal terugkomen wanneer volgende vrijdag het vlees uit Hasselt aankomt. Een gewaarschuwd man telt voor twee!

19 juli

Von Falkenhausen, goeverneur van België, is gisteren hier geweest. Hij had zijn doortocht in Halen geafficheerd. Wat had hij verwacht? Een ovatie? Het zal een teleurstelling geweest zijn!!

12 augustus

De affiche om het koper in te zamelen is aangekomen met het verzoek het op 16 augustus in Schulen te komen inleveren. Dat ze naar de pomp lopen, heren moffen!

15 augustus

Juffrouw Marie Sneyers is binnen gekomen als postulante. Een jong meisje van een heel goede familie - en afgestudeerd - is met haar tantes naar onze Zusters in Kermt gevlucht. Genade van de goede God, dat we naar waarde schatten waarvoor we hem onze dankbaarheid betuigen. Ze vertrekt op 15 december naar Overpelt om er op 2 februari 1918 het habijt aan te nemen.

17 augustus

17 augustus was nog steeds een dag van innig geluk. Die dag hadden Mère Madeleine en Soeur Jeanne het geluk om hun 25 jaar jubileum als kloosterlinge te vieren. Hun medezuster St. Martha leeft al 17 jaar in het eeuwige geluk. Dus ook in de hemel als op aarde zijn er nog jubileumfeesten te vieren in tijden van oorlog. Ze worden daarom niet met minder animo en religieuze ernst gevierd. Iedereen draagt het zijne bij om het feest zo gezellig mogelijk te maken. De 2 jubilarissen hadden het geluk om de jaarlijkse retraite te doen vóór het jubileum wat hen in de gelegenheid stelde zich ten volle op deze mooie dag voor te bereiden. Terwijl de jubilarissen in alle rust genoten van hun favoriete symposia, hadden de novices, 5 in totaal , de tijd om het feest voor te bereiden voor Mère Madeleine en voor de verpleegster Soeur Jeanne. Iedereen overtrof zichzelf om de jubilarissen te eren en de gemeenschap op te vrolijken. Loven we de Heer voor alle genaden toegekend aan de jubilarissen en de gemeenschap.

17

Le jour du jubilé les Allemands font une visite domiciliaire pr le cuivre au village. Ils ne sont pas venus au couvent. Ils disaient qu'ils n'avaient pas reçu ordre pour y venir. Jésus n'a pas voulu qu'ils viennent gâter la fête de ses Epouses (on n'a cependant rien livré à Schuelen!!)

7bre

Mère Elisabeth, M. Hélène et M. Wilhelmine avaient été remises pr l'??? des vœux perpétuels à cause des événements de la guerre et voilà que Monsieur le Visiteur vient d'agréer favorablement leur demande renouvelée. Elles eurent donc le bonheur si longtemps désirée de se donner définitivement au Seigneur le 9 7bre 1917.

10 9bre

La crise alimentaire bat son plein. Herck doit livrer un million de Kgr. de pommes de terre. Le couvent y aura sa part ! fiat !

15 9bre

Il est arrivé hier soir vers 8 1/2 h. 75 réfugiés de Cortemark. Une femme est morte dans le train durant le voyage - on l'a descendue à l'église à Schuelen. Pauvres gens !! Ils viendront comme les autres manger au couvent jusqu'à ce qu'ils soient casés.

26 9bre

A présent il est défendu d'avoir la lumière visible aux fenêtres extérieures après 7 h. H Allem. donc 6 h. -h. belge - Les stores ne suffisent pas ! on entoure les abats-jour d'une pièce d'étoffe noire. - La cherté de tout est inconcevable.

Les étoffes pr robes se vendent de 80 à 120 fr. le mètre. un mouchoir de poche 2,50 fr. Les souliers 100 fr. et 125 fr. la paire - l'acolyte a mis une paire de petites bottines de 75 fr. (il a 8 ans 1/2) une bobine de fil à coudre 18 à 20 fr. - les sabots 6 à 7 fr la paire - les œufs 1,25 fr. pièce la viande 18 à 20 fr. le Kgr. En ville les vivres sont encore plus chers qu'à la campagne.

17

Op de dag van het jubileum komen de Duitsers op huisbezoek om het koper in het dorp op te halen. Ze zijn niet in het klooster geweest. Ze zegden dat ze hiervoor geen orders hadden ontvangen. Jezus wou niet dat ze het feest van zijn bruiden kwamen verstoren. (er werd in Schulen niets geleverd!)

9 september

M. Elisabeth, M. Hélène en M. Wilhelmine hadden hun eeuwige geloften uitgesteld omwille van de gebeurtenissen in de oorlog en hun hernieuwde vraag wordt door Mijnheer de Visiteur (Onderzoeker) goedgekeurd. Ze hadden het - reeds zo lang verlangde - geluk zich aan de Heer te binden op 9 september 1917.

10 november

Het is volop voedselcrisis. Herk moet een miljoen kilo aardappelen leveren. Het klooster zal haar deel geven. Het geschiede!

15 november

Rond half negen gisteravond zijn 75 vluchtelingen van Kortemark aangekomen. Een vrouw is tijdens de reis in de trein overleden. Men heeft haar aan de kerk van Schulen opgebaard. Arme mensen! Ze komen, net als de anderen, naar het klooster om te eten totdat ze geplaatst zijn.

26 november

Vanaf nu is het verboden licht buiten aan de vensters te zien na 19 uur, Duitse tijd, dus 18 uur Belgische tijd. Overgordijnen dicht doen is niet genoeg! Men wikkelt een stuk zwarte stof rond de lampekappen. De extra kosten voor dat allemaal is onvoorstelbaar. Stoffen voor kleding worden verkocht tegen 80 à 120 fr. per meter, een zakdoek kost 2.50 fr, schoenen kosten 100 en 125 frank het paar. De misdienaar, hij is 8,5 jaar oud, heeft een paar kleine laarzen van 75 frank aan. Een spoel naaigaren 18 à 20 fr. - klompen kosten 6 à 7 frank het paar - eieren 1.25 fr het stuk, vlees 18 tot 20 fr. per kilo. In steden is het voedsel nog veel duurder dan op het platteland.

1918

Janvier 18. Encore une requisition pour le cuivre ; cette fois les allemands ont été très difficiles. Ils ont compté les fenêtres, les clinches des portes et parcourus la maison en beaucoup de sens - pas en tout sens cependant car il y a eu moyen de les éconduire - C'est incompréhensible que les Boches voient si peu claire quand ils doivent chercher - le bon Dieu les aveugle bien certainement !!

Depuis plus de huit mois déjà il nous faut éteindre la lampe-Dieu le soir par économie parce qu'il n'y a plus d'huile à obtenir à l'Evêché - C'est si triste de devoir laisser N.S. tout seul sans lumière la nuit !!

février 2

Aujourd'hui, fête de la Purification de Marie nous célébrons le Jubilé de 25 ans de profession de Sr Monique. M. Alphonse et Mère Josephine ses compagnes de profession fêteront ce jour dans le beau paradis que nous pensions beaucoup aux chères disparues - hélas oui, bien trop tôt.

Toute la communauté s'est mise à l'œuvre afin de préparer une belle fête à la chère Sœur Monique l'infatigable infirmière - comme la Sœur aime beaucoup tous les animaux sans exception mais surtout les préférés - on les a fait tous venir sur le scène pour à leur façon celle qui s'entend si bien à les soulager dans leurs peines et leurs souffrances (soit dis en passant, que la compassion de la Sœur la porte si loin que de dormir dans l'étable sur une botte de paille à côté des vaches malades)

Ce qui a surtout réjoui Sr Monique et amusé la communauté ce sont de petites anecdotes intéressantes très spirituelles et allusion et d'à propos, privées dans la vie si dévouée de la chère Sœur, chantées et représentées par les jeunes Mères ! Ainsi chaque fête de communauté a son caractère spécial mais toutes resserrent les biens qui nous unissent, toutes aussi ont leur côté spirituel et nous raffermissent dans le bien et élèvent nos cœur vers Dieu en nous attachant d'avantage aux ??? lien de la Ste Religion qui nous unissent si étroitement à Lui, le Maître et l'Epoux de nos âmes !

1918

Januari 18. Nog eens een verzoek om koper binnen te brengen; deze keer zijn de Duitsers erg moeilijk. Ze hebben de vensters en deurklinken geteld en hebben het klooster in alle richtingen doorgelopen. Ze zijn natuurlijk niet overal geweest want er was toch een mogelijkheid om ze te misleiden. 't Is onbegrijpelijk dat de moffen zo slecht zien wanneer ze iets moeten zoeken. De goede God zal hen zeker blind gemaakt hebben! Sinds meer dan 8 maanden moeten we om economische redenen de lamp-Gods uitdoen want er is op het bisdom geen olie meer te krijgen. Het is triestig om onze Heer de hele nacht helemaal alleen achter te laten zonder licht.

2 februari

Vandaag, Maria Lichtmis, vieren we het jubileum van Zuster Monique voor haar 25 jaar kloosterschap. Mère Alphonse en mère Josephines, haar metgezellen vieren vandaag mee in de hemel. Wij denken veel aan deze geliefden die ons ontvallen zijn - helaas, ja, veel te vroeg. De hele gemeenschap heeft zich ingespannen om er een mooi feest voor Zuster Monique, de onvermoeibare verpleegkundige, van te maken. Omdat de zuster, zonder uitzondering, van alle dieren houdt heeft men haar meest favoriete dieren op het podium laten komen die elk om hun manier haar kennen, zij die hun pijn en lijden verlichtte . (Tussendoor gezegd, het medelijden van de Zuster gaat zo ver dat ze in de stal op een baal stro gaat slapen langs de zieke koeien).

Wat vooral Zuster Monique blij maakte en de gemeenschap amuseerde, waren de kleine, interessante spitsvondige anekdotes en toespelingen over het particuliere leven van de lieve zuster, gezongen en uitgebeeld door de jonge zusters. Zo heeft elk feest in onze gemeenschap zijn specifiek karakter maar alles draait rond het goede dat ons verenigt. Iedereen heeft ook zijn spirituele kant en wij versterken mekaar in het goede en verheffen ons hart naar God toe door ons meer te hechten aan??? de band met het Heilige Geloof dat ons verenigt verbindt ons zo nauw met Hem, de Meester en Bruidegom van onze zielen!

Le bon Dieu a tellement béni le pensionnat, que malgré la guerre, il compte à présent 47 élèves.

17 février

Encore une perquisition de cuivre - les boches ont marqué dans leur calpin 74 boutons de fenêtre - 16 poignées de portes (il y en a bien davantage!) la cafetière des domestiques, la chaudière à lessive - Dix jours après des officiers sont venus parce que ns avons fait des réclamations à cause des tiges de paratonnerre que nous ne voulions pas enlever ! Il n'y a donc rien à faire - Il faut donner tout cela et Petrus doit aller à Hasselt conduire le tout en charette parce qu'on ne l'a pas donné plus tôt - Heureusement que les boches ne voient pas très clair et qu'ils ignorent beaucoup de choses ! qu'ils sont boches !!

21 février

Monsieur le Juge de Pierpont a donné sa démission comme Juge de paix. Le magistrature du Limbourg de Liège Louvain Bruxelles vient de démissionner - on volait déjà tant malgré les tribunaux, que sera-ce maintenant ?

Mars

on a déménagé tout le cuivre de la chapelle et tout le reste que les All. n'ont pas trouvé - tout est en lieu sûr à présent les boches ne trouvent rien. St. Joseph garde tout

On a tué le porc - on est resté levé deux nuits pour le veiller -

On ne peut plus avoir de laine dans les matelas par ordre boche il faut y mettre du papier ou des capeaux (pas de foin ou de paille même)

on a fait raccommoder les 2 jouets? que nous tenons de la famille de M. Assistante et Sr. Françoise et Sr Hubertine filent la laine des matelas pour avoir de laine à ravander les bas.

Le 8 avril

Encore une visite Allemande le soir après 9 h. M. Mad et Sr Lutgarde les ont reçus en costume de nuit - Ils viennent nous annoncer 200 blessés M. Mad a protesté - on ne peut pas recevoir des blessés dans une maison d'éducation - elle a présenté l'externat - Après beaucoup de discussions il

De Heer heeft het pensionaat zo gezegend, dat ondanks de oorlog, het tegenwoordig 47 leerlingen telt.

17 februari

Er is nog eens een huiszoeking naar koper geweest - de moffen hebben in hun notaboekje genoteerd: 74 vensterknoppen -16 deurklinken (er zijn er veel meer) - koffiekkan voor het huishoudpersoneel, het verwarmingselement voor de wasmachine. Tien dagen later zijn de officieren gekomen, omdat we gereclameerd hebben dat we de bliksemafleiders niet wilden afgeven! Er was niets tegen te doen. We moeten alles geven en Petrus moet alles nog met zijn kar naar Hasselt brengen omdat we te laat waren met in te leveren. Gelukkig dat de moffen niet goed zien en vele zaken links hebben laten liggen! 't Zijn echte moffen!

21 februari

Mijnheer de Pierpont heeft zijn ontslag gegeven als vrederechter. De rechterlijke macht van Limburg, Luik, Leuven en Brussel gaat zijn ontslag geven - men heeft zoveel gestolen ondanks de rechtbanken, wat gaat er nu gebeuren?

Maart

Al het koper van de kapel en alles wat de Duitsers niet hebben gevonden hebben we verhuisd naar een veilige plaats waar de moffen het niet gaan vinden. Sint-Jozef bewaakt alles.

We hebben een varken geslacht en zijn twee nachten opgebleven om het te bewaken.

Op bevel van de mof mag men geen wol meer in de matrassen hebben. Het moet vervangen worden door papier of kapok (niet door hooi of stro). We hebben nog 2 poppen hersteld die we van de familie van Mère Assistante en Zuster Françoise gekregen hebben en Zuster Hubertine heeft de wol uit de matrassen gebruikt om de armen op te vullen.

8 april

's Avonds nog eens een Duits bezoek na 9 uur. Mère Madeleine en Zuster Lutgarde hebben hen in hun slaapkleed ontvangen. Ze zijn komen zeggen dat we 200 gewonden mogen verwachten. Mère Madeleine heeft geprotesteerd - we kunnen geen gewonden in een

sont partis nous laissant dans l'incertitude - Nous avons été plusieurs fort inquiètes mais le bon Dieu a encore été avec nous.

10 avril

Un prussie est venu visiter les étables. Il prétendait qu'on avait caché des vaches. Il a écrit beaucoup dans son calpin en mangeant mais on n'est rien venu prendre; c'est le principal on prend habitude de tout même de visites domiciliaires Allemandes !!

21 avril

Encore une visite boche - un civil cette fois, un faineur d'embarras, venant s'informer dans quelle langue se donne l'enseignement au pensionnat. Il nous déclare passible d'amende mais M. Mod l'a mis à sa place et il est parti sans revenir et ??? oser donner sinter à son impertinence. Oh ! les boches !!

Juillet

Visite domiciliaire au village - pour toutes sortes de choses - au couvent ils se sont tenus au cuivre - cette fois ils visitent la ferme de haut en bas et de bas en haut - ils parcourent le jardin en tous sens - on les laisse courir car il n'y fait guère chaud disaient les enfants au jeu de cache-cache. - Il faut cependant livrer quelques boutons de fenêtre de la buandine de la boulangerie et de la ferme. La bouilloire de la cuisine - deux vieux robinets qu'ils ont trouvé, aussi de l'écurie de chevaux - A l'externat ils ont annoté les mesures en étain. Ils avaient 4 jours pour faire leurs visites et voilà qu'ils doivent partir à l'improviste pr le front. - Les habitants doivent porter les objets réclames à la maison communale et de là la commune doit les faire transporter à Hasselt - La boullone en cuivre se trompe de route et va rejoindre ses semblables dans leur cachette - les plus grands mesures de M. Ignace sont enlevées par une Sœur alors que le domestique les portait à destination etc etc...

Comme on a eu bon !! Les grands robinets sont remplacés par des Sœur presque invisibles.

Ah ! Messieurs les boches !! nous sommes des belges ! ne l'oubliez pas !

onderwijsinstelling ontvangen- Ze heeft het externaat voorgesteld. Na veel gediscuteer zijn ze vertrokken, ons achterlatend in het ongewisse. We zijn verschillende keren erg ongerust geweest maar de Goede God was nog eens een keer met ons.

10 april

Een Pruis is de stallen komen inspecteren. Hij beweerde dat we koeien hadden verborgen. Hij heeft al etend veel in zijn notaboekje geschreven maar heeft niets meegenomen: dit is de belangrijkste gewoonte van de Duitse huisbezoeken!

21 april

Nog eens een bezoek van een mof - deze keer in burger, een verlegen nietsnut, kwam eens informeren in welke taal het onderwijs in het pensionaat wordt gegeven. Hij zegt fijntjes dat we een boete hiervoor zullen krijgen maar Mère Madeleine heeft hem op zijn plaats gezet en hij is vertrokken zonder terug te komen ??? Die moffen!!

Juli

Huiszoekingen in het dorp - voor allerlei zaken - in het klooster voor het koper - deze keer zijn ze de boerderij gaan onderzoeken van boven naar beneden, van links naar rechts. Ze hebben de tuin in alle richtingen doorkruist. We hebben ze laten lopen want erg warm was het niet zegden de kinderen die verstoppertje speelden. We moeten nog enkele koperen vensterknoppen van de wasserij, de bakkerij en de boerderij inleveren, de waterkoker uit de keuken, twee oude kranen die ze nog van de paardenstal gevonden hebben. In het externaat hebben ze de tinnen maatbekers aangeslagen. Ze hadden 4 dagen om te doorzoeken en voilà, nu moeten ze onverwacht naar het front vertrekken. Burgers moeten hun opgeëiste goederen naar het gemeentehuis brengen en van daaruit moet de gemeente het naar Hasselt brengen. De koperen kruik volgt niet de juiste weg en zal zijn soortgelijke vergezellen in de bergruimte. De grootste maten van Mère Ignace zijn door een Zuster verwijderd terwijl de huisbediende ze naar de bestemmng bracht Wat heeft men het goed! De grote kranen zijn vervangen door zusters, bijna onzichtbaar. Ah! Heren moffen!! Wij zijn Belgen! Vergeet dat niet!

29 août

Sœur Benedicta eut le bonheur de prononcer les premiers vœux et Mère Rosalie les vœux perpétuels. Encore une fête de communauté en temps de guerre. Sera-ce la dernière ? on espère toujours !

16 août

Quelle journée mouvementée ! Encore des visites domiciliaires ! Il y a un trentaine d'Allemands au village - ils vont deux à deux Ils sont venus à 4 reprises au couvent. Ils ont découvert que la pompe à la ferme est en cuivre mais ils ne l'ont pas prise.

15 7bre

Voilà nos vacances finies. Que le bon Dieu est bon pour nous. Nous avons 67 élèves pour commencer l'année scolaire !

Au début du mois d'août Monsieur Van Heukelom vicaire au village est parti pour l'Allemagne, évangéliser les ouvriers belges qui sont forcés d'y travailler. Il est à Cologne et dans ses lettres il annonce qu'il connaît déjà le sifflement des obus qui tombent de bien haut et que ses premières nuits à l'étranger. Il les a passées dans les caves. Donc les alliés rendent avec politesse aux allemands les visites reçues !

9 8bre

Visite d'un médecin Allemand (en temps de paix médecin des Ursulines à Breslau) Il a visité toute la maison afin de voir si elle peut convenir pour un hôpital militaire - Il a bien dit en partant qu'on pouvait dormir en paix la nuit- Néanmoins nous sommes pleines d'inquiétude parce que nous sommes le seul établissement intact - presque tous les autres couvents servent, ou en partie de Lazareth ou de refuge pour abriter les troupes. Merci à Dieu de nous avoir laissée chez nous jusqu'à présent.

10 8bre

Nous venons d'apprendre que l'école normale à Hasselt est prise par les Allemands, que les Sœurs aussi ont dû en sortir on a aussi mis dehors les Sœurs de Zeelhem tout près d'ici le Séminaire de St. Trond est occupé par les boches . Nous avons des raisons pour nous inquiéter. Nous avons cependant confiance malgré tout. Il y a cependant des Sœurs qui ont trouvé prudent de faire des

29 augustus

Zuster Benedicta had het geluk om de eerste geloften en Mère Rosalie om de eeuwige geloften af te leggen. Nog eens een feest van de gemeenschap in tijden van oorlog. Zal dit het laatste zijn? Men hoopt altijd!

16 augustus

Wat een drukke dag! Nog eens huiszoeken! Er is een dertigtal Duitsers in het dorp - ze gaan twee per twee. Ze zijn 4 keren in het klooster geweest. Ze hebben ontdekt dat de pomp op de boerderij in koper is maar hebben ze niet meegenomen.

15 september

Einde van onze vakantie. Wat is de goede God goed voor ons. Wij hebben dit jaar 67 leerlingen om het schooljaar te beginnen!

Begin augustus vetrok de plaatsvervanger van de pastoor, mijnheer Van Heukelom naar Duitsland om er de gedwongen Belgische tewerkgestelden te evangeliseren. Hij zit in Keulen en in zijn brieven, meldt hij dat hij al vanaf de eerste nachten in de vreemde, het gefluit al kent van de granaten die vallen. Hij heeft de nachten doorgebracht in kelders. De geallieerden brengen dus al hoffelijke bezoeken bij de Duitsers 9 oktober

Bezoek van een Duitse geneesheer (in vreedstijd was hij nog arts bij de Ursulinen in Breslau). Hij heeft het hele huis bezocht of het kon dienen om er een militair hospitaal in onder te brengen. Hij deed er goed aan bij het naar buiten gaan te zeggen dat we rustig konden gaan slapen. Nochtans zijn we heel ongerust want we hebben het enige onbeschadigde gebouw. Bijna alle andere kloosters of een gedeelte ervan dienen als slaappleats of als onderdak voor troepen. Dank aan God dat we tot nu toe hier mochten blijven.

10 oktober

We hebben vernomen dat de normaalschool in Hasselt is ingenomen door de Duitsers, dat de Zusters er ook moeten vertrekken en men heeft de Zusters van Zelem, hier dichtbij, ook op straat gezet. De moffen hebben ook het Seminarie van Sint Truiden bezet. We hebben redenen om ons zorgen te maken. Ondanks alles hebben we toch nog vertrouwen. Er zijn wel Zusters die het verstandig vonden om hun valies te maken

paquets pour le cas de départ forcé et subit.

10 9bre

Encore une visite non-désirée. Un médecin qui parcourt toute la maison en tous sens. Il est même allé jusqu'aux cellules. Au réfectoire des Sœurs pendant qu'elles étaient au dîner - un vrai prussien ! - Il veut faire du couvent un Lazaret. Il dit qu'il demandera aux autorités que les Sœurs puissent cependant rester dans le couvent. Que le Seigneur nous garde !!

11 9bre

Quel changement tout d'un coup ! L'armistice est signé. Les drapeaux belges sont arborés à toutes les maisons. C'est trop bon pour le croire ! et cependant C'est vrai ! Quel bonheur !

12 9bre

Arrivée de troupes Allemandes. Il faut en loger 240 au couvent. Quelle affaire ! on voit aux soldats qu'ils retournent chez eux. Il y en a qui sont content, les autres ne savent quelle contenance prendre . Les officiers ne sont pas à leur aise.

13 9bre

Grand passage aujourd'hui ! on voit des charriots - des autos-camions - des autos, des soldats infanterie, cavalerie - pêle-mêle, tous sauf de rares exceptions ont arboré le drapeau rouge .

14-15-16-17

Ils passent - ils passent sans discontinuer ils passent à pied à cheval en auto en charettes traînés par des chevaux, des mulets, des boeufs ils passent toujours, ils chantent parfois, sinon ils sont assez tranquilles, ils ne molestent personne ! Au marché ils ont vendu des tas d'objets, volés sans doute en route. Ils vendent tout ce qu'ils ont. Ils ont fait vente de chevaux dans l'enclos.

Nous avons bien notre part à loger tous les jours.

18 9bre

Aujourd'hui tout est plein d'Allemands; tous les parloirs, tout le bas. Il y a bien 800 hommes et 12 officiers, 4 Sœurs doivent veiller par demie-nuit

voor het geval dat ze verplicht werden om direct te vertrekken.

10 november

Nog eens een ongewenst bezoek. Een dokter die het hele huis in alle richtingen heeft doorgelopen. Hij is zelfs tot in de cellen en in de refter van de zusters geweest terwijl ze aan het eten waren. Een echte Pruis! Hij wil van het klooster een hospitaal maken. Hij zegt dat hij aan zijn oversten zal vragen dat de Zusters er wel zullen mogen blijven. Moge de Heer ons beware!

11 november

Wat een verandering ineens! De wapenstilstand is ondertekend. De Belgische driekleur is aan alle huizen opgehangen. 't Is te mooi om waar te zijn! en toch, het is waar! Gelukkig!

12 november

Aankomst van Duitse troepen. 240 moeten er in het klooster slapen. Wat een miserie! Men ziet aan de soldaten dat ze terug naar huis gaan. Er zijn er die tevreden zijn, anderen weten niet welke houding aan te nemen. De officieren zijn niet op hun gemak.

13 november

Vandaag grote doortocht! Men ziet karren, auto-camions, auto's, infanterie soldaten, warboel van paarden en ruiters, uitzonderlijk een rode vlag die men omhoog houdt.

14 - 15 - 16 -17 (november)

Ze komen voorbij, zij komen zonder ophouden voorbij, te voet, te paard, met de auto, met karren getrokken door paarden, ezels, ossen, ze blijven maar voorbij komen. Soms zingen ze, soms niet en zijn ze redelijk rustig. Ze vallen niemand lastig! Op de markt verkopen ze van alles en nog wat, zonder twijfel onderweg gestolen. Ze verkopen alles wat ze hebben. Ze houden verkoop van de paarden in de stallen. Elke dag krijgen we goed ons deel om hen te logeren.

18 november

Vandaag zit alles vol met Duitsers, de salons, de kelders. Er zijn zeker 800 mannen en 12 officieren. 4 zusters houden telkens voor een halve nacht de zaak in het oog.

19 9bre

Aujourd'hui nous devons loger l'Etat Major. Nos Sœurs à Kermpt ont eu 200 prisonniers Anglais à loger pendant plusieurs jours - Nous les envions !

Le 16 9bre nous avons eu pr le diner 5 anglais (prisonniers).

Les Allemands s'échangent le logement, il y en d'autres tous les 2 ou 3 jours Quel peuple !! Ils prennent ! Ils cassent ! Ce sont des primaires ! C'est tout dire !

21 9bre

Quel bonheur ! les derniers Allemands nous ont quittés hier ; nous ne pouvons le croire et cependant c'est vrai. La nuit a été calme !

Aujourd'hui on aère, on froite, on lave à grande eau, pour être prêt à recevoir les alliés. Au village on nettoie les routes !

A plusieurs reprises il nous est arrivé des anglais, de français et des belges prisonniers ou réfugiés qui retournent au pays. - Pauvres gens qu'ils ont soufferts !

24 9bre

Ce matin l'avant garde d'un bataillon de cyclistes a donné l'éveil. A midi ils passent à 150. Les gens étaient tellement émus qu'ils étaient muets de bonheur. Pour demain on attend de la cavalerie - (les lanciers). Tout le village est décoré avec force petits sapins, arcs de triomphe, guirlandes, inscriptions.

Au kiosque trônent W gr. Mercie Le Roi et la Reine - Les particuliers veulent le surpasser pour décorer la façade des maisons. Nous avons aussi fait notre extrême possible. Nous avons arboré les drapeaux de toute les nationalités alliées et la façade du couvent parle de l'abondance de cœur. Les mères de l'externat se préparent pour aller avec les enfants à la rencontre de l'armée.

25 9bre dimanche

Les lanciers ont passé ! Quels beaux soldats que les nôtres ! Quelle différence d'avec les allemands!

Tout Herck, la musique en tête avec les enfants des enfants des écoles sont allés les rencontrer mi-chemin Halen. Il y a un arrêt devant le couvent. La communauté est sur le perron et les pensionnaires à la grille.

19 november

Vandaag moeten we de Majoor van Staat te slapen leggen. Onze Zusters in Kermt hebben 200 Engelse gevangenen te logeren gedurende enkele dagen. Wij benijden hen!

De 16de november hebben we 's middags met 5 Engelse gevangenen gegeten. De Duitsers zijn van slaappleats veranderd, alle 2 -3 dagen zijn er anderen. Wat een volk! Ze nemen maar! Ze maken brokken! 't Zijn onderontwikkelden! Daarmee is alles gezegd!

21 november

Gelukkig! De laatste Duitsers hebben ons gisteren verlaten, we kunnen het nog niet geloven en toch is het waar. De nacht was rustig! Vandaag ademen we weer, er wordt gewassen en met veel water gepoetst om voor de geallieerden klaar te staan. In het dorp maakt men de straten proper! In verschillende vlagen, zijn er Engelsen, Fransen, Belgische gevangenen of vluchtelingen die naar België terugkeerden aangekomen. Arme mensen die geleden hebben!

24 november

Deze morgen heeft de voorhoede van een bataljon cyclisten ons wakker gemaakt. 's Middags komen er 150 voorbij. De mensen waren zo onder de indruk, dat ze stil werden van geluk. Morgen verwachten we de ruitery (de lancers). Het hele dorp is versierd met kleine, sterke dennebomen, triomfbogen, slingers en opschriften. Op de kiosk tronen de Koning en de Koningin, particulieren willen mekaar overtreffen in het versieren van huisgevels. Zelf hebben we ook ons uiterste best gedaan. Wij hebben de vlaggen van alle geallieerde nationaliteiten opgehangen en de gevel van het klooster verwoordt de gevoelens van hart. De mères van het externaat maken zich klaar om met de kinderen de soldaten te gaan begroeten.

Zondag 25 november

De lancers zijn voorbij gekomen! Geen mooiere soldaten dan de onze! Wat een verschil met de Duitsers! Heel Herk, de harmonie met op kop de kinderen, en de kinderen van de school gingen richting Halen en hebben hen ergens halverwege ontmoet. Ze hebben voor het klooster halt gehouden. De gemeenschap wachtte hen op onder de veranda en de internen aan het hek.

Ces dernières ont ent??é la Brabanconne après quoi le commandant de Thiers de Verviers s'est avancé. Il a lancé d'une voix claire et sonore le Hip, Hip Houra et Vive le Roi !

Puis il a remercié en paroles senties et patriotiques ! Moments inoubliables !!

Un évènement anormal s'est produit. Un auto de notables Allemands entouré de cyclistes Belges s'est arrêté devant le couvent. Les boches ont dû sortir et rentrer chez Mr l'aumônier. C'étaient des Parlementaires devant faire déposition du matériel de chemin de fer à luviser entre les mains des Alliés.`

Seulement ces messieurs étaient armés . Ils ont donc dû déposer leurs armes avant de passer outre. Nous avons entendu le commandant de Thien dire tout le long aux soldats belges - "Restez calme et digne"! Scène inoubliable - Cette même scène s'est reproduite quelques jours plus tard seulement l'Auto était suivi de 150 soldats Allemands. - Tout Herck les attendait au passage - Un passage de soldats belges ils criaient d'une voix unanime : Vive la Belgique. Vive le Roi ! Puis, comme mus par un ressort électrique, tous de tourner le dos au passage des boches et cela en parfait silence - Incroyable et pourtant cela s'est fait d'un coup sans qu'on s'y soit préparé !

Nous avons eu beaucoup de soldats belges à loger. Nous les avons si bien reçus - Nous avons logé tout un Etat-Major. - Les autorités ont eu les meilleures chambres à loger et tous les parloirs à leur disposition. La salle des élèves et des classes ont avoir été mises à leur disposition. Tout le quartier des Sœurs a été habité par les militaires. Il est passé tant de choses auxquelles nous ne nous attendions pas. - Des autos - des autos-wagons de toutes espèces - des autos de Croix-Rouge - De l'Infanterie, de la cavalerie, de la petite et de la grosse artillerie.

Quelle belle armée que la nôtre ! Un major logé ici nous dit un jour. Nous sommes partis en guerre bien pauvre et nous revenons bien riches !

A présent tout est passé ! Nous sommes si heureuses. qu'il fait bon ne plus sentir le poids des jong preuzien. Que d'action de grâces à rendre au bon Dieu ! Nos enfants sont en vacances depuis le 26 9bre. Nous allons donc nous remettre dans le calme et le recueillement pour nous préparer

Deze laatsten hebben het Volkslied gezongen waarna commandant Thiers van Verviers naar hen toekwam. Met een heldere stem riep hij; "Hip, Hip Houra" en "Vive le Roi!". Vervolgens bedankte hij met gevoelige en vaderlandslievende woorden!

Een ongewone gebeurtenis was het. Een auto met belangrijke Duitsers, omringd door Belgische Cyclisten is voor het klooster gestopt. De moffen zijn uitgestapt en bij de aalmoezenier binnen gegaan. Het waren parlemantariers die bewijzen voor het materiaal van de tramlijn aan de geallieerden wilden overhandigen.

Enkel deze mannen waren gewapend. Ze hebben hun wapens moeten afleggen alvorens verder te gaan. We hebben bevelhebber de Thien tegen de Belgische soldaten horen zeggen: "Blijf kalm en waardig". Een onvergetelijk gebeuren. Dezelfde situatie herhaalde zich enkele dagen later. Enkel de auto werd gevolgd door 150 Duitse soldaten. Heel Herk wachtte hen op. Toen er een groep Belgische soldaten voorbijkwam, riepen ze allemaal in koor: Leve België, leve de koning! Dan, alsof het een elektrische veer was, keerden ze allen de rug naar de moffen toe en dat in volledige stilte. Ongelofelijk en toch werd het in één keer gedaan zonder dat het was voorbereid! We hebben veel Belgen te logeren gekregen. We hebben ze goed ontvangen. We hebben ook een Majoor van Staat gelogeed. De autoriteiten hebben de mooiste kamers gekregen en alle salons stonden te hunner beschikking. De slaapkamers en klassen van de leerlingen werden hen eveneens ter beschikking gesteld. Het gedeelte van de zusters werd door de militairen bewoond. Er zijn zoveel zaken gebeurd die we niet verwacht hadden. Auto's, auto's, auto's van allerlei aard, van het Rode Kruis, van de infanterie, van de ruitery, met kleine en de grote schietwapens... Wat een mooi leger is dat van ons toch! Zei een majoor eens die bij ons gelogeed was. Wij zijn arm ten oorlog vertrokken maar we zijn er rijk van teruggekeerd!

Nu is alles voorbij. Wij zijn zo gelukkig, het voelt goed dat juk van die jonge Pruisen niet meer op onze schouders te voelen. Dank aan de goede God! Onze studenten zijn op verlof sinds 26 november. Wij kunnen ons dus op een rustige manier voorbereiden op een mooie 8 december. De verjaardag van de toewijding van België aan het Heilig Hart van Jezus.

au beau jour du 8 Xbre. Anniversaire de la consécration de la Belgique au Sacré Cœur de Jésus.

8 Xbre 1918

Quel beau jour aujourd'hui. La chapelle est magnifiquement orné - tout le cuivre sorti de sa cachette est brillant comme de l'or.

N.D. de Lourdes trône sur un autel de mou??lure blanche et entourée de lis de lumières et de verdure. Le Sacré Cœur de Jésus, Roi du monastère de la Patrie et de tous nos cœurs - est placé au milieu de la chapelle, dans une niche faite de couleurs nationales et de lumières, avec l'inscription : "Tu Rex gloire Christe" - le trône est orné de fleurs blanches de verdure et de lumières. Le soir nous avons eu un salut Solennel avec chant du Magnificat et du Te Deum un sermon de circonstance et lorsque les orgues ont lancé les accords de la Brabançonne nos cœurs se sont émus de reconnaissance et d'amour envers le Dieu Mille fois libéral qui nous a délivrés de nos ennemis et nous a rendu notre indépendance et une Patrie plus belle, plus loyale plus grande et plus unie que jamais !!

Le 30 9bre

nous est arrivé la première lettre de l'angleterre (D. Lamie de Douvres).

Le 18 Xbre

A notre grand étonnement le facteur nous apporte un énorme paquet de vieilles lettres, timbrés de l'année 1914 - Depuis il nous arrive tous les jours des lettres de tous côtés pour s'informer de tout et de toutes.

Le 19 Xbre

Nous avons eu la visite d'un capitaine et de deux officiers Anglais, c. a. d. natifs de la Guyane Anglaise - l'un d'eux est fils d'une ancienne élevé du vieux couvent (Minie Wilcox) - Ils sont en excursion à travers le pays et vont à Cologne.

8 december 1918

Een mooie dag vandaag! De kapel is prachtig versierd, al het koper is weer boven gehaald en blinkt als goud.

OLV van Lourdes staat op een wit altaar, omringd door lampjes en groen. Het Heilig Hart van Jezus, Koning van het klooster, het Vaderland en van onze harten is in het midden van de kapel geplaatst, in een niche met de nationale kleuren en lichten met het opschrift: "Tu Rex gloire Christe". De troon is versierd met witte bloemen en in het groen en lampen.

's Avonds hadden we een plechtige groet, zongen we het Magnificat en het Te Deum, was de preek aangepast en wanneer het orgel de Brabançonne (Vaderlandslied) speelde, werden onze harten geëmotioneerd door de herkenning en de liefde voor God die ons duizend keer heeft bevrijd van onze vijanden, onze onafhankelijkheid en ons een mooier, eerlijker, groter en meer verenigd Vaderland dan ooit heeft terug gegeven!!

30 november (zal december moeten zijn)

De eerste brief uit Engeland is toegekomen (van D. Lamie uit Dover)

18 december

Tot onze verbazing heeft de postbode ons een enorm pak oude brieven, afgestempeld in 1914, af gegeven. Sindsdien, komen er dagelijks brieven van alle kanten om ons informatie te geven over alles en iedereen.

19 december

We hebben bezoek gekregen van een kapitein en twee Engelse officieren, t.t.z. geboren in Engels Guyana. Een van hen is de zoon van een oud-leerlinge van nog het oude klooster (Minie Wilcox). Ze zijn op reis door heel het land en gaan naar Keulen.